

REBELL

Ges ut av Revolutionär Kommunistisk Ungdom. Nr 1-2018 Pris 30 kr

A photograph showing three raised fists against a white textured background. The central fist is holding a white sign with handwritten text. The left and right fists are clenched in a power grip. The central arm is wearing a dark, textured sleeve.

KVINNOKAMP
KLASSKAMP

FRIHET ÅT AHED TAMIMI!

FRÅN DEN LILLA BYN Nabi Salih, på den ockuperade Västbanken, kommer Ahed Tamimi. Under flera år har hon gjort sig känd internationellt som en utmanare av den israeliska ockupationsmakten. Hon har i flera år förekommit på både bilder och i filmer då hon konfronterar israeliska soldater. Även hennes kusin Janna Jihad, idag elva år, ägnar sig åt att informera världen om den inhumana situationen för palestinier på Västbanken och brukar kallas för den yngsta journalisten i Palestina.

Ahed Tamimi har under åren kommit att bli en etablerad symbol för det palestinska motståndet på den ockuperade Västbanken. Den 31 januari i år fyllde Ahed Tamimi sjuutton, en födelsedag hon fick spendera i israeliskt förvar.

AHEDS MAMMA, Manal Tamimi har varit framträdande i den kamp som förs i byn och arresterades även hon strax efter sin dotter i december förra året. Aheds pappa Bassem al-Tamimi har sedan flera år varit

en av protesternas ledare och organisatörer, han har blivit fängslad tolv gånger av den israeliska militären. Sammanlagt har han spenderat mer än tre år i så kallat administrativt förvar, det vill säga fängslad utan rättegång.

DEN BY SOM AHED kommer från, Nabi Salih, är välkänd för att det varje vecka i byn anordnas protester mot ockupationen, något som har pågått konsekvent sedan 2012.

I regel möts de palestinska protesterna av den israeliska försvarsmaktens våld i form av tårgas, gummikulor och misshandel. Något som palestinska barn försvarar sig mot genom att kasta stenar mot soldaterna. Det är för bland annat stenkastning som nu 17-åriga Ahed Tamimi fördes bort från sitt hem mitt i natten den 19 december förra året.

Strax innan hon fängslades

i december hade en annan av hennes kusiner, Mohammed Tamimi, blivit träffad i huvudet med en gummikula avfyrad av en israelisk soldat.

Femtonåringen låg i koma under 72 timmar innan han till slut vaknade. Gummikulan träffade vänstersidan av huvudet, en träff som kunde dödat.

Med bakgrund av detta gav Ahed några dagar senare en israelisk soldat något som kan liknas vid en örfil, vilket sedan blev en av de större åtalpunkterna som nu riktas mot henne. Man menar på att hon, en då obeväpnad 16-åring, skall ha utgjort ett hot mot två tungt beväpnade israeliska soldater.

Sammanlagt står hon nu åtalad på 12 punkter. Rättegången startade den 13 februari och den hålls slutet, utan insyn från media. Man har flaggat för att rättegången kan komma att pågå en hel månad. Åtalpunkterna

»Vi vill befria Palestina. Vi vill leva som ett fritt folk. Soldaterna är här för att försvara bosättarna och hindra oss från att komma åt vår mark«

kan leda till att Ahed Tamimi får tillbringa flera år i israeliskt fängelse. Av de 12 åtalpunkter hon står inför, går vissa så långt tillbaka i tiden som 2016.

NÄR HENNES PAPPA Bassem al-Tamimi anlände till sin dotters rättegång skall han (enligt the Guardian) sagt att han inte har några högre förväntningar eftersom detta är militärdomstol som är en del av den militära israeliska ockupationen.

Israels sittande kulturminister sade innan rättegångens start att *hon är ingen liten flicka, hon är en terrorist.*

ATT FÄNGSLA OCH attackera palestinska barn är inte någon ny taktik från den israeliska ockupationsmakten. Idag beräknas 300 individer under 18 år befinna sig i israeliska fängelser. Den situation Ahed Tamimi befinner sig i och det liv hon levt är långt ifrån en unik berättelse bland den generation palestinier som växer upp på Västbanken, i Israel och på Gazaremsan nu.

Hon kommer av den andra

generationen palestinier som växer upp under ockupation och förtryck. En generation som fullständigt berövats rätten att uppleva frihet och demokrati. Berövats rätten att kunna röra sig fritt i det område där de växer upp samt berövats en säker framtid och ett säkert nu.

RÄTTEGÅNGEN MOT

Ahed Tamimi är symbolisk. Hon är en röst som inte kan tillåtas fortsätta sprida ljus över ockupationens övergrepp mot det palestinska folket.

Hon är inte den första palestinska ungdom som åtalas i detta syfte och kommer tyvärr heller inte att vara den sista.

Nadja Lundberg
är redaktör för Rebell

REBELL ges ut av Revolutionär Kommunistisk Ungdom, Kommunistiska Partiets ungdomsförbund.

Tidningen är beroende untkommunistisk.

Adress:
Rebell
Box 31187
400 32 Göteborg
Tel: 031-244417
E-post: rebell@rku.nu
Hemsida: www.rebell.se

Redaktion:
Arvid Gustafsson,
Nadja Lundberg,
Linda Kiibus,
Oliver Carlberg

Prenumeration:
4 nr/år 100 kr

Tryck:
Myran Grafiska

Ansvarig utgivare:
Nadja Lundberg

#1-18

TEMA: KVINNOKAMP

DETTA NUMMER I URVAL:

- ★ **ARBETETS DÖTTRAR**
– **OM KVINNOR OCH VÅRA JOBB** s. 10-13
I en essä beskriver Linda Kiibus situationen för arbetande kvinnor i dagens Sverige.
- ★ **»SAMHÄLLET SER KVINNOR SOM ÖVERMÄNNISKOR«**
– **ETT SAMTAL MED KAJSA EKIS EKMAN** s. 14-19
Oliver Carlberg har träffat Kajsa Ekis Ekman.
- ★ **KVINNOKAMPEN I SVERIGE – EN HISTORIA** s. 22-27
I en artikel ger Göran Sjöstrand en sammanfattning av kvinnokampen i Sverige.
- ★ **DET GLOBALA PATRIARKATET** s. 28-31
Oliver Carlberg beskriver i en artikel det globala förtrycket av kvinnor.
- ★ **KVINNAN I DEN SOCIALISTISKA STATEN** s. 36-39
Lenita Åberg skriver i en artikel om kvinnans situation i olika socialistiska stater.
- ★ **DESSUTOM...**
Krönikor i urval: *Metoo - Från tweet till branschupprop, Den varufierade kvinnokroppen, Stoppa torskarna – bejaka sexköpslagen!*
Förbundet: Nationell konferens

VÅGOR I FEMINISMENS HAV

- EN GENOMGÅNG AV FEMINISMENS UPPKOMST OCH UTVECKLING

TEXT: EMELIE MCBAY

MAN BRUKAR SÄGA att feminismen har genomgått flera vågor. Vågor är ett förhållandevis lätt sätt att kronologiskt organisera de olika feministiska inriktningarna, dock föranleder denna uppdelningen många att tro att det en gång funnits något sådant som en enad feminism eller att de olika uppkomna strömningarna inom vågorna är döda. Så är inte fallet, sanningen är den att feminismen aldrig varit enad i varken teori eller praktik och att de flesta strömningar lever kvar än idag. Vågorna framträder inte endast på grund av att olika feministiska inriktningar uppkommit i samma tid, inom vågorna finns ofta också en viss enighet i de problem som lyfts.

Feminismens spretighet är angelägen att påpeka då som nu. Att kalla sig feminist innebär inte nödvändigtvis att bekänna sig till samma teori eller praktik som någon annan som kallar sig det. Med det sagt, låt oss dyka ned bland vågorna i feminismens hav.

ÄVEN INNAN DET vi kallar den första vågens feminism kom till, fanns de som försvarade kvinnors rättigheter. Några sådana personer värda att nämna kan vara bland annat Mary Wollstonecraft och Sojourner Truth.

Mary Wollstonecraft var en kvinna som föddes in i en välbärgad familj i London 1759, hennes far spekulerade dock bort alla deras tillgångar. Wollstonecraft var en väldigt egensinnig kvinna och bestämde sig 1787, efter en tids arbete som barnflicka hos en familj, för att hon skulle bli

författare.

Den text hon är mest känd för och vilken ligger till grund för hennes omnämnande här är hennes text *Till försvar för kvinnans rättigheter* från 1792, vilken hon författade som ett svar på Rousseaus *Emile*, eller om Barnuppfostran, som gavs ut 30 år tidigare. I sitt verk menar Rousseau att pojkar skall uppfostras som egna individer och få lära sig att tänka på egen hand.

Flickor skulle dock fostras att bli följsamma och svara till människorna omkring deras önskningar och behov. Wollstonecrafts text argumenterar mot detta synsätt och för ett vad vi idag skulle kalla likartsfeministiskt perspektiv: att det inte finns några essentiella skillnader mellan män och kvinnor. Hon menade att det som skilde kvinnor från män var just uppfostran och att kvinnor inte kan förväntas vara ansvarsfulla, värtaliga och självtänkande när de egenskaperna inte ingår i en flickas uppfostran.

SOJOURNER TRUTH TROS ha fötts samma år som Wollstonecraft dog i barnsäng, 1797. Dock i en helt annan del av världen. Hon föddes som slav i delstaten New York i USA. Efter att ha flytt slaveriet 1826 och efter slaveriets avskaffande i New York året därpå, blev Truth en av de första svarta kvinnorna att vinna över en vit man i en domstol. Detta för att befria sin son. Det Truth dock är mest känd för är ett tal hon höll vid de amerikanska kvinnornas andra frihetskongress 1851 med titeln *Ain't I a woman?*. I sitt tal vände

sig Truth mot de saker som diskuterades som kvinnoproblem; svaghet, bristande intellekt, skörhet och så vidare.

Denna beskrivning stämde inte överens med den hårda verklighet hon själv genomlevt, där kvinnor och män tvingats arbeta lika mycket och lika hårt.

SOJOURNER TRUTH LEVDE nästan samtida med några betydande liberalfeminister i första vågens feminism. Första vågens feminism brukar främst förknippas med rösträttskampande suffragetter som ville uppnå samma rättigheter som män inom det borgerliga politiska systemet. Detta är dock inte en hel bild av första vågens feminism, det är sant att den i många länder i slutändan framträdde som övervägande liberal, men de socialistiska feministerna var en stor, om inte övervägande del av suffragetterörelsen.

Några viktiga krav i denna våg var kvinnors rätt att betraktas som myndiga medborgare, deras rätt till arbete (då också sin lön och facklig organisering) och såklart allmän rösträtt även för kvinnor. Många socialistiska feminister var dock inte nöjda där utan önskade en större jämlikhet för alla.

De organiserade sig med män i diverse socialistiska rörelser och kämpade för att den kvinnliga frigörelsen skulle vara en del av

revolutionen. Sådant blev fallet i det nyligen grundade Sovjet där Aleksandra Kollontaj med flera tog plats i regeringen och lagar om aborträtt, barnledighet, rätt till skilsmässa och lika lön blev verklighet. Över lag kan första vågens feminister, liksom de tidiga feminister jag nämnt, sägas föra en likartsfeminism. Detta innebär att de menade att det inte fanns några betydande eller essentiella skillnader mellan män och kvinnor.

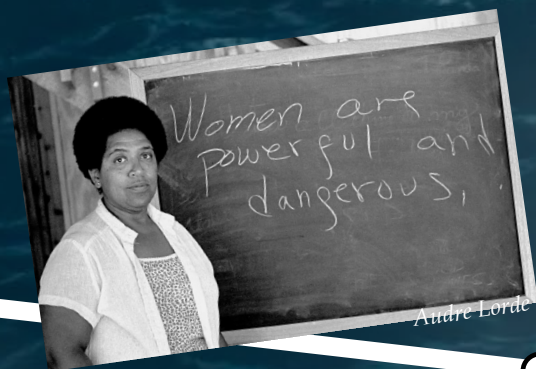
ATT DEN SOCIALISTISKA och den liberala feminismen uppkom med första vågen innebär inte

på något sätt att de upphörde med den. Den liberala feminismen är en av de mest aktiva strömningarna än idag, även om den ofta går in i andra riktningar.

Likaså är socialistisk feminism en högst levande inriktning, som även den utvecklades. Under andra vågens feminism utvecklades den

socialistiska feminism som är den mest betydande idag, nämligen tvåsystemsteorin, tanken att patriarkatet och kapitalismen är skilda system som samverkar i förtrycket av arbetarkvinnor och att det enas fall inte nödvändigtvis innebär det andras totala kollaps.

ÅR 1949, INNAN DEN andra vågens feminism tagit sin början, utkommer ett viktigt verk som

1981

Angela Davis bok *Women, Race and Class* kommer ut.

1990

Judith Butlers bok *Gender trouble* ges ut.

SOCIALISTISK FEMINISM

LIBERALFEMINISM

SVART FEMINISM

RADIKALFEMINISM

QUEERFEMINISM

kan ses som en grund för mycket efterföljande feministisk teori: Simone de Beauvoirs *Det andra könet*. Detta mastodontverk är skrivet som ett filosofiskt, närmare bestämt existentialistiskt, verk. Simone Beauvoir ville själv länge inte tillskriva sig begreppet feminist, men gav tillslut med sig.

En av de mest centrala idéerna i boken är att kvinnor reduceras till »det andra könet«. Det vill säga att kvinnan är skapad som en negation av mannen, att vara kvinna är att vara allt det inte är ett vara man.

Män har helt enkelt beslagtagit alla goda egenskaper som »manliga« och resten har således blivit vad det innebär att vara kvinna. En annan idé Simone Beauvoir skriver om, vilken senare kunnat användas för att kritisera radikalfeminismen, är att kvinnoförtrycket inte kan upphöra genom att som kvinna isolera sig från män och försöka bilda små kvinnosamhällen. Beauvoir menar att det endast är att blunda för förtrycket, det kommer inte förändra kvinnans reella situation i världen. Förtrycket upphör inte för att några har möjlighet att blunda för det.

DEN ANDRA VÅGENS FEMINISM brukar föra tankarna till 60- och 70-talet. Vid denna tid fick feminismen återigen ett uppsving i samband med den nya vänstern och medborgarrättsrörelsen i USA. Som sagt var det här tiden för den socialistiska feminismens utveckling av tvåsystemsteorin.

Detta skedde då många kvinnor organiserade i

diverse vänsterorganisationer tröttnat på att få sina problem reducerade till bifrågor. Andra manliga kamrater valde att helt ignorera frågan, då de menade att kvinnoförtrycket inte var en fråga i sig utan skulle försvinna av sig självt i och med den socialistiska revolutionen. Denna våg var även tiden för utvecklingen av radikalfeminismen och svart feminism.

RADIKALFEMINISMEN ÄMNAD vara just radikal och kvinnocentrerad. Denna inriktning lyfte många frågor som är relevanta för oss än idag, som porrnotstånd, kvinnomisshandel och våldtäkter och analyserade detta som ett specifikt riktat våld mot kvinnor. Men trots sina kopplingar till vänstern kan radikalfeminismen inte betraktas som en del av den socialistiska feminismen.

Radikalfeminismen fokuserar mycket på upphöjande av kvinnor och kvinnotillvändhet, att omge sig med andra kvinnor och inte trycka ner dessa utan att stötta varandra. Solidaritet mellan kvinnor är såklart bra, men leder ofta till att klass glöms bort precis som kvinnoförtrycket historiskt sett har en förmåga att inom vänstern glömmas bort.

KVINNOTILLVÄNDHETEN VAR INTE heller fullt så välfungerande rent praktiskt som man kunde tro. Den centererade ofta feminist under denna tid och, med radikalfeminismens försök att inkludera lesbiska, exkluderade butchkvinnor.

Dessa tillhörde ofta en äldre generation och blev

betraktade som mansimitatörer. De reproducerade enligt radikalfeministerna förtrycket mot »riktiga kvinnor«.

I SAMMANHANG MED medborgarrättsrörelsen i USA och en global anti-imperialistisk strömning uppkom så kallad svart feminism. Svart feminism fokuserar på att kämpa mot både rasism och misogyni. I England var det även så att kvinnor av olika hudfärg och etnicitet samlades under begreppet för att brett arbeta mot kvinnoförtryck, rasism och klassamhället. Många av de centrala teoretikerna i denna rörelse är betydande än idag inom feminismen i bred mening. Bland annat Audre Lorde och Angela Davis.

Den svarta feminismen växte i mångt och mycket fram som ett svar på att kvinnorörelsen inte lyfte hur samhället i sin helhet och även stora delar av den feministiska rörelsen internt präglades av rasism.

Genom att inte erkänna rasismen och således att svarta kvinnor behandlades annorlunda än vita så kunde inte heller feminismen arbeta mot eller förstå det våld och de specifika problem svarta kvinnor mötte i sin vardag. Snarare än att organisera sig och leva kvinnocentrerat som många radikalfeminister så organiserade sig många svarta, eller på annat sätt rasifierade, kvinnor med män i antirasistisk kamp. Där inkorporerade svarta feminist sin analys för att inom och utanför den antirasistiska rörelsen bekämpa kvinnoförtrycket.

UNDER 80-TALET DÖR den andra vågens feminism av. Återigen hamnar kvinnofrågor i skymundan och feminist blir nästan ett skällsord. Således kommer vi fram till vår egen tid. I tiden runt

millenieskiftet kommer feminismen på tapeten igen. De flesta börjar kalla sig eller se sig som feminist. Det är även under 2000-talet den queerfeministiska riktningen växer fram. Denna sägs ofta ha sin grund i det akademiska fältet queer-studier, där en av de mest betydande teoretikerna är filosofen Judith Butler.

Det vi brukar kalla queerfeminism har dock inte mycket gemensamt med Butlers teorier om kön som grundat i heterosexuellt tvång, performativt och helt utan essens. Istället tycks denna riktning i mångt och mycket se kön som något essentiellt, inte i biologisk mening, men som något som är inneboende i människor. Denna riktning inom feminismen kretsar, som mycket politik idag mer kring identiteter än ett förändrande av samhällsstrukturen i stort.

DET RÅDER DELADE meningar om huruvida vi idag fortfarande befinner oss i den andra vågens feminism eller om det kommit en tredje våg. Detta grundar sig främst i om andra vågens feminism tog slut i och med den feministiska backlashen under 80- och 90-talet eller om den fortsatt genom den, samt i om den postmoderna feminismen är ny eller karaktäriserande för vår tid.

Om vi är andra eller tredje vågens feminist kvittar egentligen, som socialistiska feminist kommer vi aldrig förvilla oss i postmodernistiska resonemang. Om detta nu är det som karaktäriserar vår samtids feminism så är det viktigare än någonsin att ha en analys som utgår från det materiella förtryck kvinnor möter och handlar utefter den.

Text: Emelie McBay

ARBETETS DOTTRAR

- OM KVINNOR OCH VÅRA JOBB

PRISA ARBETSLINJEN! Jag har fått jobb! I skrivande stund har jag nämligen precis skrivit på ett tillsvidarekontrakt på min arbetsplats, och kan efter ett år av stressigt timvikarierande till slut räkna mig till barnskötarnas stolta skara. Man kanske känner sig manad att gratulera mig - och jag har redan fått höra många »vad skönt för dig att veta vart du ska på morgonen« och »nu slipper du räkna timmarna«. Mina lyckönskare har förstås rätt, men som ni ser tar inte min krönika slut här. Det är något som skaver - glädjen över semesterdagar och minimal löneförhöjning är inte odelad.

Visserligen har jag fått - någorlunda - fast anställning, men jag har också trätt in i ett av Sveriges sämst betalda yrken (plats nummer åtta enligt SCB). Vi barnskötare toppar inte bara den listan, vi är dessutom ett av landets mest kvinnodominerade yrken - 89 procent av oss är kvinnor. I och med att även 95 procent av förskollärarna är kvinnor är det kanske inte särskilt förvånande att det, med undantag för enstaka timvikarier, inte jobbar en enda man på min arbetsplats. Själv tycker jag bara att det är skönt. Samtalen i personalrummet blir förtroiligare, man slipper bli flörtad med av en mellanchef med 40-årskris,

fredagsfikat är inte havrekakor från Coop. Men det är många som inte tycker som jag.

DET ÄR INTE OVANLIGT att man på kvinnodominerade arbetsplatser hör önskingar om fler manliga kollegor. Manliga pedagoger i förskolan får ofta någon slags stjärnstatus, och erhåller djup respekt från sina kvinnliga kollegor. De vikarier jag mött som varit killar behöver ofta

inte göra mer än att glida runt och vara acceptabelt snälla för att bli uppskattade, samtidigt som man själv skriker sönder stämbanden och torkar bajs.

I C-uppsatsen *Stereotypa föreställningar riktade mot män i kvinnodominerade yrken - Manliga undersköterskors egna upplevelser* berättar de

intervjuade också om hur väl mottagna de blivit på sin arbetsplats. Kollegorna på sjukhuset är av uppfattningen att om fler män kommer in i yrket, kommer lönerna och villkoren förbättras. Dessutom finns det en vanlig föreställning om att det blir bättre stämning på arbetsplatser med jämnare könsfördelning, eftersom kvinnor »pratar mer bakom ryggen.«

MED STIGANDE IRRITATION har jag samtidigt läst två uppsatser om kvinnor i mansdominerade

yrken, som också de genomförts med intervjuer. Där vittnas det istället om sexuella trakasserier, om att ens kompetens inte tas på allvar, om att tvingas acceptera en sexistisk jargong, om att bli utsatt för mobbning och elaka skämt.

För den som vill läsa mer heter uppsatserna: *Kvinnor på en mansdominerad arbetsplats - en kvalitativ undersökning om kvinnors upplevelser och deras arbetsmiljö* (Karlsson, Louise och Fager, Lisa; 2016), och *Kvinnor i mansdominerade yrken - en hermeneutisk studie om hur kvinnor upplever att det är att arbeta i ett mansdominerat yrke* (Sharafutdinova, Elza; 2013). Den inställsamma hållningen många av mina kollegor har mot män verkar alltså inte vara besvarad.

DET HÄR PROVOCERAR MIG DJUPT. Jag tycker att det är väldigt talande att medan vi fjäskar så jäkla mycket för män i barnomsorgen och vården, gengäldar männen i tjänsten genom att vara sexistiska as.

Men samtidigt finns det en sanning här - det är ett statistiskt faktum att ju fler kvinnor som finns i ett yrke, desto sämre är lönen. Enligt Kommunals statistik ligger medellönen i yrken

som omfattas av deras kollektivavtal (det vill säga kvinnodominerade yrken) 2 000 kronor under genomsnittet för en arbetarlön. Jag har själv, i brist på vettigt sammanställd statistik, räknat samman

genomsnittslönen på de fem mest kvinnodominerade yrkena (som inte kräver högskoleutbildning) och motsvarande för män. Resultatet är, om än inte oväntat, irriterande: en skillnad på nästan 5000 kronor.

Den som inte är övertygad kan läsa mer statistik och se pedagogiska grafer om korrelationen mellan kön

och lön i rapporten *Varför tjänar kvinnor mindre? Handbok i lönediskriminering* av LO-ekonomen Anna Thoursie (2004), samt *Byt lön - dags för jämställda löner* (2013), från Kommunal.

ÄR DET ALLTSÅ EGENTLIGEN en fungerande strategi för att behålla lönerna höga, när män mobbar bort kvinnor från sin arbetsplats? Skulle min lön höjas om fler män blir barnskötare?

Vi kan se att det finns ett tydligt samband mellan andelen kvinnor och lön, men det är inte lika lätt att se vad detta beror på. En förklaring, som man ofta får höra, är att det handlar om individuella

Det här provocerar mig djupt. Jag tycker att det är väldigt talande att medan vi fjäskar så jäkla mycket för män i barnomsorgen och vården, gengäldar männen i mansdominerade yrken tjänsten genom att vara sexistiska as

egenskaper. Män anses vara mer »raka« till sättet och finner sig inte i att bli behandlade hursomhelst. Därför är de bättre på att förhandla, och därför är det bra för ett yrke om det får fler män. Det finns definitivt en viss sanning i det här - jag har svårt att tro att en mansdominerad arbetsplats skulle tåla den enorma ökningen av arbetstempo och allmänna försämring som sker inom vård och omsorg. Samtidigt tjänar manliga undersköterskor, vårdbiträden och barnskötare i genomsnitt mindre än kvinnliga. Om det var så att män skulle vara bättre förhandlare på grund av sina egenskaper, skulle deras löner väl inte vara sämre?

EN ANNAN FRAS MAN ofta hör är att kvinnors yrken nedvärderas. Det stämmer ju uppenbarligen, men vad beror det på? Det snabbaste svaret är att eftersom kvinnor ses som mindre värda i allt vi gör, blir allt som kopplas till kvinnlighet nedvärderat. Detta förutsätter dock att den som värderar yrken gör det fritt efter eget tycke och fördomar, men det är ju avtalsrörelsen som avgör hur mycket ett yrke är värt.

Det jag vill komma åt är att det också handlar om själva arbetena i sig. De fem vanligaste yrkena bland kvinnor är alla inom offentlig sektor - vård, skola och omsorg. Det vanligaste för män, däremot, är att jobba i den privata sektorn. Om vi alltså säger att kvinnors arbeten nedvärderas, säger vi också att arbeten som går ut på att omhänderta, vårda och uppföstra värderas lägre än till exempel att frakta varor, sköta en maskin eller reparera fordon.

JAG HAR TVÅ FÖRSÖK TILL förklaringar av detta. Den första är att kvinnoyrken har en speciell plats i ekonomin. Jag producerar ingen vara, jag reparerar inget, jag säljer inget, jag fraktar inget. Det jag tillför till kapitalismen är att elva föräldrar kan arbeta medan jag tar hand om deras 5,5 barn. Man kan också tänka sig att det finns en viss långsiktig vinst i att lära framtida arbetare att inte slåss, följa regler och spola efter sig.

Samma sak gäller anställda inom vården - funktionen är att återställa sjuka arbetare till en fungerande hälsa, eller att förvara dem som är sjuka för att arbeta. Så visst genererar vi en viss vinst, men vi skapar inget mervärde, och våra löner kommer från skatten istället för från den produkt vi skapat. Dessutom gör vissa kvinnoyrken ganska lite nytta för kapitalet - det skulle till exempel vara kostnadseffektivare att skjuta av alla som behöver hemtjänst och personlig assistans än att vårda dem, eftersom det rör sig om patienter som inte kommer att komma tillbaka till arbetslivet. Mitt resonemang

här är att våra tjänster dels inte är lika viktiga för kapitalismen, dels är det en ständigt besparad budget som betalar våra löner.

Min andra förklaring är att vi välfärdsarbetare är relativt nya på banan. Medan metall-, trä- eller pappersarbetare har fått kämpa sig till drägliga löner och levnadsvillkor i en kamp som varat i mer än hundra år, har de jobb som instiftats av socialdemokratin startat med en relativt okej standard. Kvinnor har också arbetat under en mycket kortare tid - det är just i takt med att välfärden tagit över de jobb som kvinnor utfört i hemmet som kvinnor fått möjlighet att arbeta. När välfärden sedan nedmonteras och personaltätheten minskat har man helt enkelt i brist på facklig tradition funnit sig i det. Dessutom får vi ju inte strejka hursomhelst - som vårdarbetare kan man inte gå ut i storstrejk eftersom det hotar människors liv. Vi är helt enkelt inte hotfulla nog för arbetsgivarna.

MAN KAN TAPPA BORT sig när det är så många olika faktorer som samverkar, och det finns många spaltmeter kvar att skriva om det här. Kontentan är hursomhelst, för den som inte förstått det än, att det suger att vara en arbetande kvinna. Jag har väldigt lätt att bli bitter över detta - det känns förstas jävligt surt att en man med samma arbetsbörda som jag ska ha bättre lön. Men samtidigt får man väl komma ihåg att det suger att vara arbetare oavsett om man tjänar några 1000 fler eller inte.

Även män lider av ökat tempo, hyvlingar och tyngre arbete. Den självklara lösningen är förstas socialism - att gemensamt kämpa för ett samhälle där man inte värderas efter sin roll i produktionen. Ett samhälle där drägliga löner och arbetsvillkor är norm. Jag känner mig mer redo än någonsin. För jag är trött på att känna skuld mot barnen för att jag är för stressad för att göra ett bra jobb, att jämt finna mig i personalbristen, att täcka upp för chefens misstag. Någon gång får det vara nog!

Linda Kiibus är 20 år och bor på Gotland där hon arbetar som barnskötare

FEM KVINNODOMINERADE YRKEN OCH MEDDELLÖN

1. **Medicinska sekreterare, vårdadministratörer och liknande** – 98 procent kvinnor med medellön 26 000 kr.
2. **Förskollärare** – 95 procent kvinnor med medellön 28 700 kr.
3. **Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende** – 92 procent kvinnor med medellön 27 100 kr.
4. **Undersköterskor, vård- och specialavdelning** – 92 procent kvinnor med medellön 27 200 kr.
5. **Grundutbildade sjuksköterskor** – 90 procent kvinnor med medellön 33 800 kr.

FEM MANSDOMINERADE YRKEN OCH MEDDELLÖN

1. **Träarbetare, snickare med flera** – 99 procent män med medellön 31 400 kr.
2. **VVS-montörer med flera** – 99 procent män med medellön 32 800 kr.
3. **Installations- och serviceelektriker** – 98 procent män med medellön 32 500 kr.
4. **Motorfordonsmekaniker och fordonsreparatörer** – 96 procent män med medellön 27 400 kr.
5. **Underhållsmekaniker och maskinreparatörer** – 95 procent män med medellön 30 300 kr.

Källa: SCB:s yrkesregister med yrkesstatistik, uppdaterad 2017-03-08

»SAMHÄLLET SER KVINNOR SOM ÖVERMÄNNISKOR«

– ETT SAMTAL MED KAJSA EKIS EKMAN

TEXT: OLIVER CARLBERG

Under sista helgen i januari höll Kommunistiska partiet en nationell valkonferens i Varberg där Proletären också nylanserades med sin nya layout. Konferensen gästades även av bland annat Pål Steigan och Kajsa Ekis Ekman. Den senare träffade Rebellredaktionen under dagen för att diskutera kvinnokamp, nedskärningar, synen på kvinnan och hur organisering ser ut i dagens Sverige.

För att börja med effekterna av, låt oss kalla det nyliberaliseringen, av samhället, för kvinnors rättigheter. Mikamottagningarna i Stockholm, Göteborg och Malmö hotas nu av nedläggning. Kan du beskriva skeendet? Vad är det som pågår?

Sverige har ju haft en prostitutionsbehandling i världsklass. Det har varit någonting som har haft internationellt genomslag. Folk har kommit och hälsat på från världens alla hörn; forskare har kommit, socialarbetare, politiker har kommit, poliser och alla har varit så imponerade av det här. Därför: vad har det här handlat om? Det har inte handlat om såna här religiösa projekt som finns i alla länder där man ska dra ut kvinnor ur prostitution och det är hela målet så man kan säga »Titta! Vi har räddat såhär många!« Utan detta har varit mycket mer än så. Det har verkligen varit brukarcentrerat; det har handlat om att du kan komma dit och berätta »Jag var i prostitution för tjugo år sedan men jag har minnen av det här: kan jag få prata om det?« och ja det kan du få. »Ah hej jag behöver hjälp med en bostad, kan ni hjälpa mig?« Vad du än har behövt ha hjälp med så har du kunnat komma dit.

Vad som händer nu (det här har du funnits i tre städer, Stockholm, Göteborg och Malmö) är att några jävla okunniga byråkrater i Stockholm som har tagit bort det här stödet. De vill bara ha uppsökande verksamhet, ungefär att man ska gå ut och dela ut visitkort på stan. Men ingen behandling, man ska skickas till en vanlig psykolog ungefär.

Jag vet inte om det är besparingar det beror på eller om det beror på olika konton, man vill lägga det på landstinget istället för på kommunen för kommunen ska inte syssla med sånt. Jättekonstigt. Man är ju verkligen frustrerad över det här, alla berörda har gått ut och sagt »Sluta med det här!«

Ja, jag läste det här stora uppropet i Svenska Dagbladet som var signerat av...

Typ alla sidor av frågan! Men de skiter i det, dem bryr sig inte.

Det kan verkligen ligga någonting i det att de kanske försöker fördela om verksamheten från kommunen till landstinget eller liknande. Men i slutändan handlar det säkert om ekonomin. Vi vet ju hur kommuner och landsting fungerar, det handlar om budgetsaveri.

Men precis, det är mycket med det. Sen är det också att man bryr sig inte om det här, förstår du? Ja menar om det varit så att till exempel kungahuset budget hade hamnat på fel ställe så hade man löst det på något sätt. Man hade inte sagt »ja nu får det inte va något kungahus för vi råkade lägga fel budget!«

Det funkar ju inte så. Det handlar om ett intresse för den här gruppen. Det kan man ju se överallt. Våldsutsatta kvinnor, drogmissbrukande kvinnor; de är så jävla snåla när det kommer till det här! Då är det »Nej det går inte!« du vet. Apropå: Nya Karolinska, som de ju slösat hur mycket pengar som helst på.

Ja, pengarna finns så fort det är något man kan göra vinst på.

Ja eller som handlar om status på något sätt kan jag tänka mig. Ska det va ska det va, då kastar de bara ut liksom. Men kan vi få tre miljoner till kvinnor i missbruk, nå det går inte.

Det handlar ju verkligen om synen på utsatta kvinnor. Också hur de här nedskärningarna samspekar med gamla patriarkala synsätt på kvinnor.

Ja man tycker inte det är något viktigt, man tycker inte att samhället behöver de här kvinnorna.

» Det är så korkat! Det är inte ens en kvinnofråga – män har ju också barn «

En annan fråga om prioriteringar och en annan verksamhet som nedmonteras allt mer är förlossnings- och mödravården. Varför tror du just dessa är så drabbade?

Det är så korkat! Det är ju inte ens en kvinnofråga – män har ju också barn. De har väl också ett intresse av att deras barn inte ska födas i en bil! Det vill väl inte män heller? Det är ju liksom allas samhällsklassers intresse.

Men det är det här att man låtit det offentliga förfalla – det gör inte så mycket. Det brukade ju vara tvärtom. Till exempel om du såg en offentlig byggnad så var den fin och modern medan en privat byggnad var lite si och så. Nu är det ju tvärtom. Ser man något privat ska det vara jättefint, ser man något offentligt ska det förfalla.

Det är verkligen något som har hänt. Biblioteken brukade ju vara superlyxiga – nu har de inte renoverats på ett tag. Det är gamla böcker, du kan inte längre gå fit och få det senaste av det senaste från hela världen som det brukade vara. Om du åker till Norge så är det fortfarande så. Du går till vilket bibliotek som helst och kan hitta tidskrifter från hela världens hörn. Verkligen lyxkänsla.

Men att nedläggningar och nedskärningar drabbar förlossnings- och mödravård. Som vi pratat om kan man lägga miljarder på Nya Karolinska men just BB, det lägger vi ned.

Grejen är såhär: samhället ser kvinnor som övermänniskor egentligen. Vi tror ju att de ser kvinnor som svaga men det stämmer inte. Då hade de ju tagit hand om oss men det gör de ju inte.

Nej de ser oss som övermänniskor som ska klara allt själva. Så vad man än gör mot en kvinna så får hon klara det själv; en missbrukande kvinna, du får ta dig ur det här själv; en kvinna som ska föda barn, »Ja du får fixa det själv!«

Alla de här nedskärningarna där man säger såhär »Det slår mot kvinnor, det drabbar kvinnor« – vad menar man med det? Jo då menar man att vi på något sätt blir utsatta av det men egentligen är det tvärtom eftersom vi får täcka över hålen.

Så om du till exempel har hemtjänst och de skurit ner timmarna så att personalen har bara tid att göra vad de ska göra och springa fram och tillbaka. Och de som jobbar inom hemtjänsten de jobbar ju ofta gratis övertid ändå, tänker »ja jag måste göra det här« eller så är det kvinnorna i familjen som täcker upp. Det blir att kvinnorna täcker upp hålen och bär upp samhället.

Och de vet! De vet att vi bär upp samhället utan att klaga, att vi inte lägger ner allt det här därför att vi har emotionella kopplingar. Om du till exempel jobbar på en arbetsplats kan man säga »jag slutar här« eller »jag strejkar«.

Men handlar det om din mamma som ligger hemma och dör eller dina barn så säger du inte »Ja men jag skiter i det här, jag gör inte det här jobbet!« för du måste göra det här jobbet! Du säger ju inte att du inte tänker ta hand om ditt barn nu. Det slutar ju bara med att man får ett jävligt trassligt liv och blir sur och arg sen så säger männen »Varför är du så sur?!«

Kapitalet beror ju inte bara på det direkta lönearbetet utan beror på en hel drös oavlönat hemarbete som ser till att varje arbetare går till jobbet.

Ja men så är det och de litar på oss, de vet att vi gör det ändå. Sen säger de att folk skulle tro att kvinnor är så svaga, jag tycker det är skitsnack. Det är det ingen som tror, då hade de sagt »vi hjälper till här« men det är ju ingen som gör. Du får klara dig själv och kan du inte det så får du helt enkelt anställa någon annan kvinna!

Hur tycker du den feministiska rörelsen har svarat på här angreppen på kvinnors rättigheter?

Det har ju varit värsta upproret! Kolla på Sollefteå! Vad coola de är som ockuperar fortfarande i över ett år! Vad de gäller Mikamottagningarna så har tjejjourerna gått ut och gjort upprop och manifest och allt sånt där men de bryr sig ju inte om vad man säger. Det är ju det. När folk klagat på rörelser idag så tänker de inte alltid på att det är mycket svårare att ha en rörelse nu för man får inga svar. Under den här expansionistiska tiden, då fick man ju svar!

Om man läser till exempel Expressen eller Aftonbladet från 70-talet då handlar det om tio kvinnor som går upp till kommunkontoret för de tycker att de behöver en lekpark i sitt område. »Ja det ska vi fixa!« säger den ansvariga politikern. Så händer det ju inte idag. Den tidens rörelser blev ju legendariska för att de fick respons, de fick igenom sina krav. Det får vi inte nu så då syns inte rörelsen. »Ja men ni gör ju inget!« – vi försöker men det händer ingenting. Man måste vara jävligt enveten för att få igenom någonting idag.

En mer bred fråga om feministisk organisering: me too tog upp mycket spaltmeter under hösten 2017. Vad tycker du det har lett till i slutändan?

Det kan inte leda någonstans för det funkar inte så. Det här är ju på ett mer djupt strukturellt plan, skulle jag säga. Sedan tycker jag det är häftigt att de lyckats få massa människor avsatta. Det tycker jag verkligen är häftigt.

Det sänder ju skräck till folk som håller på sådär – »oh my god, de kan komma på mig.« De har ju känt sig omnipotenta. Nu istället kan de få sparken om det kommer upp om trettio år. Då tror jag folk tänker sig för, kanske. Jag tror i alla fall man tänker sig för. Eller jag vet ju inte hur män tänker.

Det handlar ju inte om konkreta resultat på det sättet. Man måste skilja på konkreta kamper – som handlar om »Vi vill ha det här biblioteket kvar och det och det och det.« Men det här handlar ju inte om sådant. Det handlar om att vi har fått nog, vi orkar inte med det här längre. Nu säger vi ifrån! Nu talar vi ut! Bara det är en grej i sig.

Är det något du vill se hända dock?

Framförallt när det gäller våldtäkter så är det ju typ straffrihet för det! Det är ju fruktansvärt – det går ju inte att få någon fälld, känns det som ibland. Det är verkligen deprimerande. Jag kan inte säga vad som ska till, alla försöker vara jurist-wannabes men jag vet inte om det är domarnas fel, om det är lagens fel, om det är tillämpningsfel, om det är polisens fel.

Jag märker bara att det är genomgående att det är väldigt svårt att få någon fälld. Jämfört med andra brott som jag tycker de kan vara lite, okej men du gjorde det nog. Men när det är en våldtäkt säger alla självutnämnda experter att om man inte kan bevisa utan rimligt tvivel kan man inte fälla någon. Men har de varit på andra rättegångar? De är ju inte så att om man inte har en film som visar hela händelseförloppet då vet vi inte! Man antar att om någon vittnar att de såg den här personen råna den andra och kan beskriva hur den såg ut och så vidare, då har det hänt.

Det finns en helt annan mentalitet runt våldtäktsfall. Det finns en misstänksamhet mot kvinnor som ligger i hela systemet med alternativa förklaringar. »Kanske vill hon hitta på det här för den här och den här anledningen? Kanske var det såhär istället?« Den misstänksamheten är en grundbult i systemet.

För att återgå till det vi började med: tycker du den feministiska rörelsen, så som den är, varit tillräckligt bra på att möta alla dessa angrep på kvinnors rättigheter? Det känns som vi hela tiden går bakåt...

Tycker du det?

Det kan vara nedstämmande. Vad vi än gör går det bakåt...

Så tycker jag inte det är! Det är inte så bakåt eller framåt. Det finns ju olika cykler till ting beroende på vilken samhällsordning vi lever under. Kapitalismen har sina cykler, enskilda kamper har andra cykler. Vad det gäller forskning eller kvinnokamp så är det massa olika grenar som går. Vad det gäller till exempel prostitutionspolitik så går det ju faktiskt framåt. Det är ju skitbra! Förut var det inte alls problematiskt. Det var självklart att vi var något man kunde köpa och sälja, hittade man någon fattig tjej kunde man köpa och sälja henne. Det var helt normaliserat. Nu är det inte alls så! Nu börjar det bli sexköpslagar i många viktiga länder, det är frammarsch i hela världen. Medvetenheten att man inte ska sälja och köpa kvinnor den har ju kommit nu. Så att på det sättet går det ju framåt.

Slutligen: vad hoppas du händer i kvinnokampen under 2018?

Jag hoppas verkligen Riksdagen äntligen ska rösta igenom den här lagen mot surrogatmoderskap! Nu börjar den här industrin etablera sig i Sverige, de har startat kontor, de vill ragga köpare. Vi har ett lagförslag om att förbjuda alla former av surrogatmoderskap som vi bara behöver få igenom i Riksdagen. Fan väntar de på, jag vet inte? Men när de gjort det kan vi kasta ut de här jävla företagen, om vi inte gör de kommer de etablera sig. Så vi måste göra det innan det börjar en debatt igen, ska vi ha det eller inte. Nej! Vi ska bli av med det!

2017 HAR AV MÅNGA utnämnts till ett feministiskt år, ett år där många kvinnofrågor lyftes i samhällsdebatten. Den kanske största av dessa framgångar var, och är, den uppmärksammade kampanjen #Metoo, en kampanj med syfte att lyfta fram omfattningen av sexuella trakasserier och övergrepp mot framförallt kvinnor.

Kampanjen startade på mikrobloggen Twitter när skådespelaren Alyssa Milano skrev ett inlägg med texten »If you've been sexually harassed or assaulted write 'me too' as a reply to this tweet.« Vilket på svenska blir: Om du har blivit sexuellt trakasserad eller våldtagen skriv »me too« som ett svar på denna status. Inlägget spred sig sedan till övrig social media och slog igenom stort på Facebook. Många av oss blev kanske tagna på sängen, dels över att se personer vi kanske inte trodde hade varit med om något sådant, dels över den väldigt stora mängd inlägg som kommit att samlas under hashtaggen.

TILL SKILLNAD FRÅN Frankrike, där rörelsen började med hashtaggen #BalanceTonPorc (#HängUtSvinet) som uppmanade folk att hänga ut män de hävdade var förövare med deras namn, så började #MeToo i Sverige som en rörelse, eller kampanj, med syfte att lyfta den strukturella sexismen och de problem och övergrepp vi lider av på strukturell nivå.

Dock har det börjat röra sig mer åt det franska exemplet, något som började med inlägg utvecklades till en rörelse, som har slutat med att

enskilda förövare och individer hängts ut. Det är viktigt att kritisera den här utvecklingen då det inte hör till ett rättssäkert samhälle att sprida namn på enskilda individer, i synnerhet innan de fått en rättegångsprocess, över våra sociala medier och våra största tidningar.

METOO:S SPRIDNING har verkligen inte fått det svenska samhället att ligga på latsidan, tvärtom talar flera personer om uppropet som en sorts revolution, en markering att kvinnor har fått nog av de så vanligt förekommande övergreppen som händer så många av oss, gång på gång. Och våra arbetsplatser är långt ifrån en skyddszon för oss långt ner på samhällsstegen.

Metoo har inspirerat oss att samla krafter gemensamt inom våra olika yrkesgrupper och starta egna kampanjer för att lyfta fram övergrepp som sker inom den egna branschen, några tidigare exempel är #tystnadtagning för kvinnor inom film och teater, #sistaspikenikistan för kvinnor inom byggbranschen, #vikokaröver för kvinnor inom restaurangbranschen och #listanärstängd för kvinnor och icke-binära inom klubbbranschen.

Alla olika segment av #Metoo-kampanjen, med hundratals och inte sällan tusentals som skriver under uppropen från diverse branscher.

VI KAN FRÅN DE OLIKA »bransch-uppropen« se att det är väldigt stort antal kvinnor (och icke-binära) som utsätts för övergrepp och ofredanden inom

sina yrken. Det som kanske fått mest spridning är uppropen från framförallt journalister och kulturarbetare, vilket antagligen beror på att branschen vimlar av osäkra anställningar där man således måste bita ihop och ta emot den kränkande behandlingen, för att inte mista kontakter eller arbetstillfällen. Detta är ett perspektiv som har saknats i största delen av den offentliga debatten, att ju otryggare anställning man har, desto otryggare är man på arbetsplatsen - på alla plan.

Det betyder inte att det är »lika illa« för alla olika kvinnor inom de olika klasskikten, tvärtom så är arbetarkvinnan, som i alla lägen, den som är mest utsatt och utlämnad även i denna situation. Allt förvarras dessutom för den del av oss som inte har turen att ha en fast anställning.

I EN LEDARE FÖR ETC Stockholm *Osäkra anställningar leder till fler sexuella trakasserier*, (2015-05-23) skriver Jenny Bengtsson om hur osäkra anställningar orsakar och möjliggör sexuella trakasserier. Bengtsson, som är fackligt aktiv inom hotell och restaurang, utgår i texten från sin egen bransch som präglas av just sådana otrygga anställningsformer.

Hon inleder med att berätta om ett fruktansvärt övergrepp av en kaféägare mot en 19-årig servitris, och rapporterar sedan att alarmerande 7 av 10 kvinnor inom branschen uppger att de utsatts för sexuella ofredanden eller rena övergrepp. Bengtssons ledare styrker tesen att osäkra anställningar skapar en ännu större maktobalans mellan arbetsköpare och arbetare, där arbetaren helt enkelt inte vågar riskera sin inkomst utan

hellre lider i tystnad. Det är också här #Metoo börjar halta. Hela attityden om att vi som utsätts måste ta på oss hela ansvaret att orka prata om det, att anmäla eller att stå upp för oss själva kommer inte att hjälpa oss när vi står där utan dessa möjligheter, när vi hotas av våld eller uppsägning.

HUR SKA VI KUNNA, och våga, mopsa oss på våra arbetsplatser om vi riskerar att stå utan lön dagen efter? Osäkra anställningar är blott ännu ett sätt att försätta oss i än mer prekära situationer och ta ifrån oss av den makt vi faktiskt besitter.

Det är oförläpligt och förnedrande mot oss arbetare, den klass som faktiskt byggde världen och den delen av oss som håller upp halva himlen. Problemet är inte hur vi arbetare gör eller inte gör under våra otrygga anställningsformer, problemet är att arbetsköparna inte bryr sig om oss.

Elina Vikdahl är 25 år och medlem i RKU-Umeå

KVINNOKAMPEN I SVERIGE - EN HISTORIA

TEXT: GÖRAN SJÖSTRAND

ATT VI IDAG LEVER i ett patriarkalt klassamhälle är ingen hemlighet. Under decennier har kampen mot klass- och könsförtryck pågått i Sverige. Förhoppningsvis kommer den här texten att kunna ge en bra historisk överblick över detta.

Ibland hävdas det att kvinnoförtrycket och patriarkatet skulle uppstått i och med kristendomens intåg i Sverige och även om det är sant att kyrkan konkretiserade många patriarkala förtryck och gav dem ett religiöst rättfärdigande är detta som ni förstår långt ifrån hela sanningen.

Tvärtom är historien om det systematiska kvinnoförtrycket lika gammal som klassamhället.

DET UPPSTOD BÅDE i Skandinavien och i resten av världen i samband med att jordbrukarsamhället uppstod och med det ett överskott av produktionen.

Plötsligt fanns det ett behov av att kontrollera kvinnans sexualitet för att kunna säkerställa vem som var den, så kallade, rättmätige arvingen till det överskottet (denna teori utforskas av Friedrich Engels i Familjens, privategendomens och statens ursprung). Det är med anledning av detta som äktenskapet och det, åtminstone för kvinnan, monogama förhållandet blir norm.

Tvärtom är historien om det systematiska kvinnoförtrycket lika gammal som klassamhället

ETT EXEMPEL PÅ kristendomens flexibla koppling till patriarkatet under medeltiden ser vi i frågan om så kallade frilloäktenskap, en hushållsform som var vanlig i Skandinavien under medeltidens tidigare hälft. Detta innebar att stormän förutom sin första hustru även kunde gifta sig med kvinnor från lägre stående familjer för att knyta allianser till dem också.

En storbonde kunde exempelvis gifta sig med döttrar från mindre gårdar runtom för att skapa ett större hushåll, och försäkra sig om sina grannars lojalitet. Kvinnor utnyttjades alltså som alliansskapare för att skapa större ekonomisk makt.

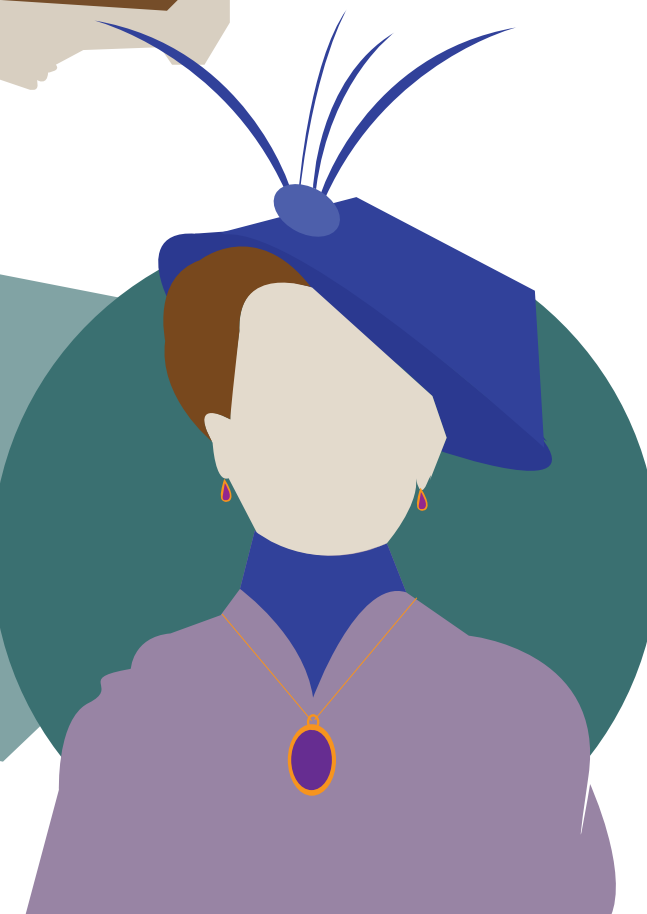
NÄR KRISTENDOMEN FICK större inflytande i Sverige förbjöds frilloäktenskapet i och med den Gregorianska reformen, med motiveringen att äktenskapet var ett heligt sakrament mellan en man och en kvinna. Reformen försökte även framhålla äktenskapet till en sak mellan två samtyckande individer istället för ett avtal mellan släkter. Men även här finns en ekonomisk drivkraft - de stora mäktiga släkterna och det enorma antal arvingar som skapades av frilloäktenskapen var ett hot mot kyrkan.

För den var det fördelaktigt om familjerna var

Vad spelar det för roll att jag nu har fått rätt att ärva, när all det min familjs arbete tjänar borgarklassen? Vad spelar det för roll att jag nu har rätten att rösta när jag fortsatt slits ut på mitt arbete för en dålig lön?

Tack vare den nya arvsrätten för kvinnor och den allmänna rösträtten kan jag också ta del av kapitalistklassens stulna rikedomar.

mindre och arvingarna färre, för då fanns det mer mark och tillgångar som kunde doneras till kyrkan.

Vi kan alltså se att det sedan klassamhällets uppkomst funnits ett behov av att kontrollera kvinnor och äktenskapet i ekonomiskt syfte. Däremot har sättet detta skett på sett olika ut, vilket ibland förleder oss till att tro att olika trossystem eller samhällen varit mer eller mindre kvinnoförtryckande.

ETT I ALLRA HÖGSTA grad kristet uttryck för kvinnoförtrycket var däremot de häxprocesser som Sverige, precis som i stor del av den protestantiska världen, genomgick under främst 1500- och 1600-talet. Det innebar att hundratals människor anklagades för ha legat med djävulen och därför dömdes till döden.

Även om det förekom att män förföljdes var de allra flesta kvinnor och oftast var de fattiga. Men detta var bara det mest flagranta förtrycket. Fram till 1800-talet fick man lida under lagar som helt och hållet omyndigförklarade kvinnor, som gjorde dem arvslösa, som underställde kvinnan helt sin far eller make. Detta samtidigt som kvinnor - åtminstone de som inte hade råd med tjänstefolk - fick utföra det tunga arbetet med att sköta gård och hem.

KAPITALISMEN FÖRDE MED sig urbanisering under den tidiga industrialismen. Fattiga kvinnor från ladsbygden flyttade in till städerna för att arbeta på industrierna eller med att städa och tvätta åt städernas överklass.

De arbetande kvinnornas arbete värderades lägre än männens då de inte sågs som den huvudsakliga försörjaren och att de precis som innan fortfarande hade ansvaret för hemarbetet och barnen.

Under 1800-talets andra hälft får kvinnor allt fler rättigheter, det handlar till exempel om rätten att få starta egna företag och butiker, ta studenten och akademisk examen och lika arvsrätt som männen.

Dessa förändringar uppstod givetvis inte av sig själva men de kan heller inte sägas vara segrar för majoriteten av Sveriges kvinnor, för att begripa hur

de uppstått behöver vi istället se till den växande borgarklassens kvinnor. Arbete i fabriker eller som tjänstefolk passade dem naturligtvis inte, och till hemarbetet och barnuppfostran hade man egna anställda. Samtidigt som de medel- och borgarklasskvinnor som ville ägna sig åt något annat än filantropi och sociala tillställningar behövde sysselsättningar ville männen i borgarklassen slippa stå för försörjningen för sitt ökande antalet ogifta döttrar.

Av den anledningen var många av kvinnornas nyvunna rättigheter endast tillgängliga för just de övre klasserna, arvsrätten är meningslös för de kvinnor som inte har något att arva, företag kostar pengar att starta och studier är omöjligt för de som måste arbeta hela dagarna för sin överlevnad. Rättigheter som inte inskränkte sig endast till överklassen var att ogifta kvinnor blev myndiga efter 25 års ålder och att män förbjöds att misshandla sina kvinnor, något som tyvärr fortfarande är vanligt idag.

VID TIDEN KRING sekelskiftet 1800-1900 hade kvinnorrättsföreningar som krävde lika rösträtt för män och kvinnor bildats. Problemet var bara att den rösträtt män vid den här tiden hade bara gällde för de välbärgade och därför bara omfattade 21 procent av den myndiga vuxna befolkningen. Vid samma tid hade också klasskampen tydligare organiserats med krav om att fritt få organisera sig i fackförbund och allmän rösträtt oavsett inkomst eller tillgångar.

Huruvida den allmänna rösträtten skulle gälla även kvinnor var dock omstritt. Det fanns dels de som menade att kampen för att även kvinnor skulle omfattas av allmän rösträtt skulle vara ett för stort krav som skulle sinka kampen

även för männen, å andra sidan fanns de som istället menade att rösträtt för hela arbetarklassen var grundläggande för klasskampen. 1909 fick alla myndiga män rösträtt i Sverige, oavsett av tillgångar eller inkomst. För kvinnorna dröjde det ytterligare 10 år och för att förstå hur kravet på allmän kvinnlig rösträtt tillsammans med krav om

Men detta var bara det mest flagranta förtrycket. Fram till 1800-talet fick man lida under lagar som helt och hållet omyndigförklarade kvinnor, som gjorde dem arvslösa, som underställde kvinnan helt sin far eller make

Vid samma tid hade också klasskampen tydligare organiserats med krav om att fritt få organisera sig i fackförbund och allmän rösträtt oavsett inkomst eller tillgångar

»Jag drömmer om den dag då alla barn som föds är välkomna, alla män och kvinnor jämlika och sexualiteten ett uttryck för innerlighet, njutning och ömhet «

- Elise Ottessen-Jensen, grundare RFSU

8-timmars arbetsdag kunde genomdrivas måste man titta lite på det politiska läget var i Sverige i allmänhet och inom socialdemokratin i synnerhet vid tiden.

SEKELSKIFTET VAR EN PERIOD AV hård klasskamp, både bland kvinnor och män. Kampmetoderna var ofta strejker och demonstrationer och vid tiden runt första världskriget rådde regelrätta upplopp på många håll, hungerkravallerna. Samtidigt hade högern, som besatt regeringsmakten, och den socialdemokratiska ledningen ingått borgfred, det vill säga att man lade locket på alla arbetskonflikter och de arbetarkrav som framfördes för att istället gemensamt sluta upp bakom regeringen.

Men redan dessförinnan hade LO, som allt

fler anslöt sig till, och den socialdemokratiska partitoppen försökt stävja strejker och arbetarkamp.

Missnöjet jäste alltså och vilda strejker utbröt, arbetarråd bildades i kaserner och demonstrationer avlöste varandra i städerna. 1919 var det alltså

inför hotet om en regelrätt revolution som den socialdemokratiska ledningen tillsammans med liberalerna kände sig tvungen att vika sig för flera av arbetarnas krav, varav kvinnlig rösträtt var ett av de viktigaste.

Sedan början av 1900-talet fanns ett totalförbud mot försäljning av de preventivmedel som fanns och det kom att vara ända till 1938

EN ANNAN VIKTIG fråga vid den här tiden var den om rätten till abort och preventivmedel. Sedan början av 1900-talet fanns ett totalförbud mot försäljning av de preventivmedel som fanns och det kom att vara ända till 1938. En av de främsta

kämparna mot dessa förbud var Elise Ottesen-Jensen eller »Ottar« som hon kallades.

Hon åkte land och rike runt och höll föredrag bland annat om preventivmedel och familjeplanering. Elise Ottesen-Jensen, som 1933 startade Riksförbundet för Sexuell Upplysning – RFSU. Rätten till abort och preventivmedel, sexualundervisning i skolorna och avkriminalisering av homosexualitet var några av de frågor som »Ottar« och hennes kollegor stred för. Bildandet av RFSU var i hög grad ett resultat av hennes strävan att förbättra förutsättningarna för arbetarklassen.

ARBETARFAMILJERNA HADE blivit väldigt stora på grund av förbuden mot preventivmedel och mot abort. Detta var en börda som främst kom kvinnorna till last eftersom det oftast var de som var ansvariga för hem och familj. Ottars verksamhet kom att betyda mycket främst för kvinnorna i arbetarklassen.

Det fanns ingen föräldraledighet och de kvinnor som arbetade fick ofta sparken om de blev gravida. För ogifta kvinnor var följderna ofta ännu värre, både ekonomiskt och socialt och många gånger såg de ingen annan utväg än abort trots att de riskerade att dö eller dömas till straffarbete eller flera års fängelse. Det kom att dröja till 1938 innan förbudet mot abort upphävdes efter kampanjer och upprepat motionerande av Sveriges kommunistiska parti.

TYVÄRR VAR DET ENDAST i väldigt speciella fall aborter tilläts och fri abort i den form vi har idag infördes inte förrän 1975. Under efterkrigstiden ökade antalet förvärvsarbete kvinnor stadigt och tillsammans med sociala förbättringar och reformer ökade också deras förhållanden. För de mer välbehållna familjerna blev det en statussymbol att ha råd att låta kvinnan vara hemmafru men för många familjer var den extrainkomst som kvinnornas arbete utgjorde helt nödvändig.

Och det var just som en extrainkomst den sågs, som ett komplement till mannens lön som sågs som den primära. Denna syn levde kvar länge och ledde till att de många kvinnodominerade yrken som uppstod i och med utbyggnaden av den offentliga

sektorn. Det drabbade yrkesgrupper inom skola, sjukvård, äldreomsorg med mera, något som går igen än idag.

Alla sexåringar har sedan 1974 haft en lagstadgad rätt till 525 timmars avgiftsfri förskola året innan de börjar skolan. Den 1 januari 1998 ersattes den allmänna förskolan för sexåringar med den nya frivilliga skolformen – förskoleklass. Från och med årets hösttermin blir förskoleklassen också obligatorisk.

1985 FATTADE RIKSDAGEN ett principbeslut – förskola för alla barn – som innebar en rätt för barn att från och med ett och ett halvt års ålder fram till skolstarten delta i en organiserad förskoleverksamhet. Förskolan skulle vara fullt utbyggd 1991 (skolbarnomsorgen omfattades dock inte av beslutet). Den 1 juli 2001 fick även barn till arbetslösa lagstadgad rätt till en plats i förskolan, minst tre timmar om dagen (eller 15 timmar per vecka).

Från den 1 januari 2002 har också barn till föräldrar som är föräldralediga med ett yngre syskon rätt till barnomsorg. Denna utveckling som framför allt gynnade arbetarklassen, var ingenting som kom till utan kamp. Under sextioalet och det tidiga sjuttioalet framstod parollen »Daghem åt alla« som ett viktigt krav från den feministiska vänstern.

GENOM HISTORIEN HAR VI alltså sett ett systematiskt förtryck av kvinnor, på samma sätt som vi sett mot arbetare, och de kvinnor som inte tillhört den styrande klassen har drabbats dubbelt av förtrycket. Vi har också sett hur kvinnoförtrycket ständigt anpassas för att passa sin omvärld, den döljer sig i traditioner, religion, moral eller i liberal ideologi.

Men framför allt kan vi se samband och förklaringar till förtrycket och däri ligger vår styrka, vi har möjligheten att bara bekämpa de symptom eller dagsaktuella uttrycken utan att på allvar ta itu med de bakomliggande orsakerna: klassamhället och kapitalismen, först då kommer vi på allvar kunna göra upp med patriarkatet.

Text: Göran Sjöstrand

Jag väntar barn och har av den anledningen blivit sparkad från mitt jobb. Tyvärr kommer det att dröja fram till 1938 för att abort skall bli lagligt och fram till 1975 för att det lagstiftas om rätten till abort.

Jag är på väg till förskolan med min dotter, sedan skall jag vidare till mitt arbete. Sedan 1974 har alla sexåringar lagstadgad rätt till avgiftsfri förskola.

DET GLOBALA PATRIARKATET

– OM KVINNAN I IMPERIALISMENS EKONOMI

TEXT: OLIVER CARLBERG

SEDAN REALSOCIALISMENS FALL i början av 90-talet så har världen gått in i ett nytt skede. Nästintill alla ytor på jorden är öppna för kapitalets rovdrift och majoriteten av världens åtta miljarder människor är nu tillgängliga som arbetskraft. Vi lever i globaliseringens era; under fyra årtionden har kapitalet satt gränslösheten som mål – allt ska flyta. Varor, tjänster, pengar, kapital men även arbetskraften.

Migrantarbetare, gästarbetare och flyktingströmmar hör vår moderna kapitalism till. Denna rörlighet är inte sprunget av naturen, denna värld är skapad av kapital som i jakt på profit slungat folk ut i en allt osäkrare tillvaro.

DEN HUMANITÄRA organisationen Oxfam släppte nyligen sin rapport *Reward Work, Not Wealth* där de kunde konstatera att världens miljardärer såg sin gemensamma förmögenhet öka med 762 miljarder amerikanska dollar under 2017. Samtidigt stod förmögenhetsökningen för 50 procent av världens befolkning helt stilla. De kunde också konstatera att 82 procent av förmögenhetsökningen gick till den absoluta toppen, den ökända första procenten. Att kapitalet kan göra dessa vinster är enbart möjligt på grund av utnyttjandet av världens kvinnor. Det är kvinnors underbetalda och obetalda arbete som håller systemet igång.

Vår fördjupade imperialism kan inte förstås enbart som en globalism, eller genom fenomen som sparpaket, outsourcing, förflyttning av arbetskraft och privatiseringar (även om alla dessa är viktiga beståndsdelar). Vi måste även se vår nutida imperialism som ett system av global arbetsdelning, där kvinnors arbete (och kvinnors kroppar) är nyckeln i att hålla allt i rullning i alla delar av imperialismens nät.

DEN MEST UPPENBARA delen av imperialismens globala produktionskedja är ju förstas den faktiska produktionen, fabriksarbetet. Det har ofta lyfts

Vi lever i globaliseringens era; under fyra årtionden har kapitalet satt gränslösheten som mål – allt ska flyta

De egna pengar som ska vara källan till kvinnors frigörelse går antingen hem till byn, där far- och morföräldrar tar hand om barnen, eller till skyhöga avgifter för bostad, sjukvård och skolgång

fram som en befriande och positiv utveckling att så många kvinnor globalt börjat lönearbeta.

Den positiva berättelsen, framlyft av kapitalets förespråkare, hävdar en gammal och i grunden sund feministisk idé: kvinnor ska ha rätt till sina egna pengar. Här faller dock den liberala analysen platt. Man går inte ner längre på djupet: man frågar sig inte varför kvinnor lönearbetar i större grad eller till vad kvinnors löner går. Om man tar Kina, världens

industrijätte och ekonomiska mirakel, eller andra länder som Bangladesh eller Kambodja, ser man istället att kvinnor arbetar under usla förhållanden i brist på alternativ.

TILL SKILLNAD FRÅN den tidigare socialistiska politiken så bygger den nutida kinesiska industrialiseringen på samma principer som den europeiska: en omfördelning av resurser och investeringar från landsbygden till staden. 80 procent av Kinas hälso- och sjukvård är belagd i städerna, landsbygdens skolor är kroniskt underfinansierade och när man bröt upp det

kollektiva jordbruket slängdes miljoner kineser ut arbetslösa.

I samma veva som den kinesiska staten drog in resurserna öppnades ekonomiska zoner för utländska investerare och fabriker blomrade upp. Precis som för Englands, Sveriges och Rysslands ruinerade bönder fanns det

bara fabriken kvar för Kinas landsbygdsbefolkning. De egna pengar som ska vara källan till kvinnors frigörelse går antingen hem till byn, där far- och morföräldrar tar hand om barnen, eller till skyhöga avgifter för bostad, sjukvård och skolgång.

OFTAST SER VI PRIVATISERINGAR, utförsäljningar och sparpaket som ett problem för oss i västvärlden med våra stora välfärdsstater. Men länder i Afrika, Latinamerika och Asien har alla fått känna på när kapitalet kommer knackandes med krav på ett sätt vi hittills bara kan ana om.

Internationella valutafonden (IMF) har blivit ökad för sina strukturanpassningsprogram, som påtvingas olika länder som förutsättning för lånebeviljning. Dessa program inkluderar alltid privatiseringar, lönesänkningar, uppluckrande av fackliga rättigheter och kraftig bantning av statens tjänster. Kapitalet jagar som bekant alltid efter nya marknader och nya former för ökad profit – i Afrika och Latinamerika söker man speciellt privatiseringen av jordbruksmark. Detta har fått ett speciellt namn, landgrabbing, detta innebär utländska investerare

som i svallvågorna av strukturanpassning köper upp enorma hektar mark och fördrivar de jordbrukare som var bosatta där.

Dessa jordbrukare kan ha levt på mark tidigare ägt av staten, som i Etiopien, eller på mark som varit

deras sedan urminnes tider då de hävdade den som ursprungsbefolkning, som i delar av Central- och Sydamerika. Gemensam nämnare blir dock fördrivning i syfte att utveckla marken för plantageodlingar eller för utvinning av värdefulla naturresurser.

EFTERSOM MAJORITETEN AV världens jordbruksarbetare är kvinnor så är det förstas kvinnor som fördrivs. Detta är en nödvändighet för kapitalet. En arbetarklass är inte av naturen given – den är skapad och den skapas. Den moderna globala arbetarklassen har skapats genom privatiseringar, nedskärningar, landgrabbing, krig och en ekonomisk politik som gör stora delar av världen i stort sett obeboelig. På detta sätt har framförallt kvinnor kastats in i arbete – förstas i världens fabriker. Fabriker där kvinnor blir sparkade om de blir gravida, inte får ta pauser för att besöka toaletter (och därmed måste ha på sig blöjor) och inte kan organisera sig fackligt i oro att bli sparkad.

Där kvinnor blir påtvingad övertid, trakasserade som »för långsamma« under graviditet tills de måste sluta eller rent av dör... Allt detta för en lön

som enligt Oxfam ofta är alldeles för låg för att kunna leva på, vilket gör att miljontals kvinnor arbetar långa arbetsdagar, men lever trots det kvar i det som klassas som »extrem fattigdom«.

I DENNA VÅG AV PRIVATISERINGAR och underbetalt kvinnligt lönearbete ser vi ena anledningen till den enorma förmögenhetsökning som Oxfam rapporterar om. Men en analys av kvinnans situation inom kapitalismen är ofullständig om man bara ser till det produktiva arbetet. Man måste också se till det reproduktiva arbetet; arbetet som möjliggör att arbetskraften existerar för att bli utnyttjad.

På senare år har detta arbete – att vårda sjuka, ta hand om barn, städa – också blivit lönearbete och när det blivit avlönat blir det

också en möjlighet för kapitalet. För att maximera möjligheten till vinst utnyttjar förstas kapitalet den globala arbetsdelningen som uppstått – där den globala södern producerar varor och den globala nordén tjänster – på ett nytt sätt.

MAN KAN INTE OUTSOURCA städbehov (tråkigt nog för kapitalet) men man kan flytta hit den billiga arbetskraften. Där män oftast flyttas över landgränser i sektorer som byggnad och transport är det för kvinnor arbete som barnflickor, städerskor och sjukvårdspersonal som inhyser de flesta migrant- och gästarbetare. Att den globala rörligheten för arbetskraft allt mer urartar i regelrätt slavhandel är välkänt.

Den tidigare citerade Oxfam-rapporten skriver att 40 miljoner människor är förslavade i den globala arbetsmarknaden. 2015 rapporterade DN Fokus i artikelserien *De osynliga om migrantarbetarens liv i Stockholm* – där bland annat mongoliska städerskor som blir våldtagna av sina chefer, arbetar för femtio kronor i timmen samt har frågan om uppehållstillstånd hängande över sig som ett hot vilket leder till en beroendeställning. Den blomstrande sektorn för städföretag som öppnades

genom RUT-avdrag och dylikt har också öppnat upp en marknad för slavhandel och groteskt utnyttjande.

INTE BARA I EN MURKEN svart sektor är denna arbetskraftsimport en viktig del. Även den offentliga sektorn beror allt mer på importen av lägre avlönade kvinnor från Östeuropa, Afrika, Mellanöstern och Sydeuropa. Grekiska sjuksköterskor rekryteras för att fylla gapen i bemanningen för nya Karolinska, samt får ta sämre löner och sämre villkor. Inom verksamhet som hemtjänst och personlig assistans är det ännu vanligare med importerad arbetskraft och utnyttjande, som fallet med det privata vårdföretaget Närkraft assistans som Försäkringskassan undersökte 2013.

Där hade företaget hållit nepalesiska gästarbete underbetalda och hotat dem med utvisning om de skulle klaga.

DETTA UTNYTTJANDE HAR förstas en genomgående ekonomisk logik. Genom förflyttning av arbetskraft kan kapitalet försöka hålla igång de tjänster vi i imperialismens kärna blivit vana vid.

Samtidigt kan de skattesänka för sig själva, skär ner i statens budget och privatisera för att öppna upp ännu fler marknader. Sedan är det självklart att en arbetskraft som är beroende av jobbet för att ens få stanna kvar i landet förstas är foglig.

DEN HÄR ARTIKELN började med ett citat från Oxfams rapport om förmögenhetsutvecklingen under 2017. Att 762 miljarder amerikanska dollar kunde tillfalla de allra rikaste i världen, majoriteten av dem män, vilar som ett berg på världens arbetarkvinnor.

Deras fördrivning till fabriken, till skurhinken, till slavbojorna, deras förflyttning över landsgränser, deras utnyttjande som sexslavar och

surrogatmödrar – det är detta som skapat dessa rikedomar. I denna kalla ekonomiska fakta – att världens rikaste en procenten blev 762 miljarder amerikanska dollar rikare medan världens 50 procent fattigaste inte blev en enda dollar rikare – ser vi en massiv omfördelning av makt och kapital från världens kvinnor till ett fåtal manliga kapitalister.

Bangladeshiska, kinesiska och kambodjanska kvinnor kan alla dela erfarenheter av industriarbete och utnyttjande. Hela världens kvinnor delar erfarenheter av sexuellt våld, övergrepp och trakasserier.

IMPERIALISMEN HAR OCKSÅ lett till att det kapitalistiska patriarkatet med dubbelarbete som kärna, spridit sig över alla världens hörn. Vi ser likartade problem för kvinnor globalt på ett sätt som inte var giltigt under början av 1900-talet eller under 1800-talet. Det finns förstas

fortfarande skillnader, kapitalismen utvecklats trots allt ojämnt, men chilenska, svenska och nigerianska kvinnor kan alla dela erfarenheter av nedskärningar och nedläggningar. Bangladeshiska, kinesiska och kambodjanska kvinnor kan alla dela erfarenheter av industriarbete och utnyttjande. Hela världens kvinnor delar erfarenheter av sexuellt våld, övergrepp och trakasserier.

I många feministiska cirklar ses det som tystande att tala om allmängiltiga erfarenheter, istället vill man göra varje liten grupps erfarenheter så unika att analys och politiskt arbete blir omöjligt. Men en global feminism är just vad som behövs i globaliserade tider. När vår ekonomiska utveckling allt mer för oss samman – både fysiskt och ekonomiskt – krävs en socialistisk analys som hävdar våra gemensamma klassintressen.

EN FEMINISTISK POLITIK som inte analyserar imperialismen kan inte förstå de svårigheter och de kamper kvinnor både i Sverige och globalt står inför samt på vilka sätt vi kan kämpa tillsammans.

Det är i slutändan enbart i gemensam kamp som vi kan kasta av oss imperialismen och på riktigt påbörja arbetet för kvinnans befrielse.

Text: Oliver Carlberg

VI ÄRO TUSENDEN

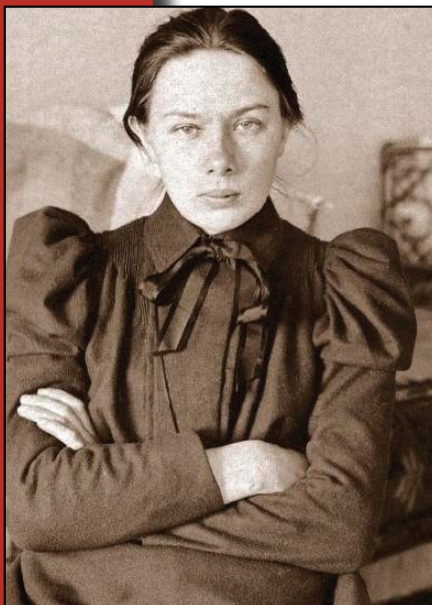
TEXT: REBELLREDAKTIONEN

NADEZJDA KRUPSKAJA

NADEZJDA KRUPSKAJA var en av de mest framträdande kommunisterna under ryska revolutionen och ryska inbördeskriget. Bland annat satt hon i Sovjetunionens kommunistpartis centralkommitté från 1924 till hennes död 1939.

Krupskaja föddes 1869 i Sankt Petersburg i en fattig familj, även om föräldrarna var bildade. Det var under hennes gymnasiestudier som hon intresserade sig för politik och där hon började engagera sig i olika diskussionsklubbar där man läste förbjuden litteratur. Det var genom dessa klubbar hon träffade Vladimir Lenin 1894. Krupskaja arresterades 1896 för deltagandet i diskussionsklubbarna och tvingades till exil i Sibirien fram till 1901.

KRUPSKAJA OCH LENIN, som hade gift sig under exilen i Sibirien, flydde förföljelsen i Ryssland 1901 men återvände 1905, för att delta i revolutionen, där Krupskaja blev vald till sekreterare för ryska arbetarpartiet. Hon hade innan dess haft en stor roll i partiets tidning, Iskra, från exilen i Europa. Åren innan revolutionen arbetade Krupskaja sida vid sida med Lenin och utförde ett gediget arbete för det socialistiska arbetarpartiet. Efter revolutionen och inbördeskriget blev Krupskaja invald i SUKP(b)s centralkommitté och hade rollen som vice utbildningsminister från 1929 till hennes död 1939. Hon var med och grundade Komsomol, SUKP(b)s ungdomsförbund och ledde bildandet av Sovjetunionens utbildnings- och biblioteksväsende.

VILMA ESPÍN

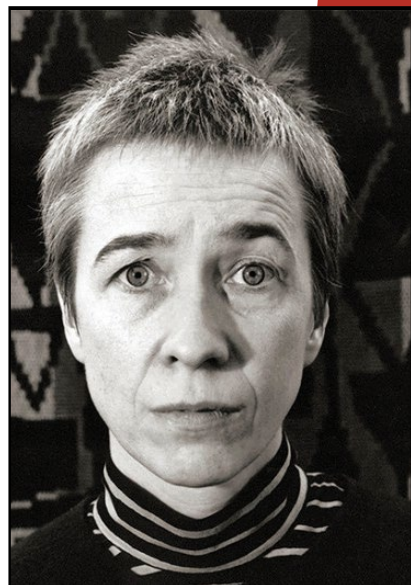
EN AV DE MEST FRAMTRÄDANDE personerna under under den kubanska revolutionen 1959. Hon föddes 1930 i Santiago de Cuba. Under femtioalet var hon en av de första kvinnor som studerade till ingenjör i kemi, detta gjorde hon på ett universitet i USA. Under den tid som 26 juli rörelsen befann sig i exil i Mexiko agerade hon kommunikatör mellan Mexiko, Paris och Kuba. Hon var en av de första som begav sig till Moncadakasernen den 26 juli 1953 för att kräva att de gripna rebellerna skulle släppas fria. Då undvek hon med en hårsman att själv bli gripen. Efter att revolutionärerna återvänt till Kuba med båten Granma sällade hon sig till gerillan i den Kubanska bergskedjan Sierra Maestra.

SENARE BLEV HON DEL i den revolutionära rörelsen i provinsen Oriente (norr om Santiago de Cuba). När provinsens revolutionära ledare Frank País dog gick Vilma Espín in och tog hans plats och ledde provinsen.

Hon var under lång tid medlem av kommunistpartiets centralkommitté. I över 40 år var hon del i arbetet för kvinnors rättigheter på Kuba och arbetade med att jämna ut löneskillnader. Hon ledde (fram till sin död) Federacion de Mujeres Cubana - Kubanska kvinnoförbundet, ett av landets mäktigaste organisationer. Vilma tog sig an att mobilisera kvinnorna i den genomgripande samhällsförändring som gjort Kuba till det utan jämförelse mest jämställda landet i världsdelen, och ett av de mest jämställda i världen.

SARA LIDMAN

ÄR EN AV 1900-TALETS mest lästa och älskade arbetarförfattare. Med sina träffsäkra skildringar av livet i det västerbottniska inlandet, sitt säregna sätt att skriva och beskrivningar av intressanta och levnadsöde.

Hennes politiska arv består i att hon under Vietnamkriget var en av de viktigaste rösterna för att vända den svenska opinionen mot USA-imperialismen. Hon deltog aktivt i demonstrationer mot bombningarna av Vietnam. 1968 gavs en intervju bok ut baserad på Sara Lidmans rapporter om förhållandena i LKAB:s gruvor i Svappavaara och Kiruna. Året efter att denna bok publicerats, med foton av fotografen Odd Uhrboms, gick gruvarbetarna ut i vilda strejker. Efter detta anklagades Lidman av LO företrädare och högt uppsatta inom socialdemokratin att hennes bok skulle ha påverkat och provocerat fram dessa strejker i gruvorna. Lidman skrev inte bara böcker om sitt kära Norrland, utan även om Vietnam och Sydafrika.

ANGELA DAVIS

ANGELA DAVIS ÄR NOG bekant för många som en av de viktigaste personerna i medborgarrättsrörelsen i USA. Davis föddes i Birmingham, USA, 1944 och växte upp i ett medelklasshem där hennes mor var engagerad i en organisation som arbetade för att organisera afroamerikaner mot orättvisor och som var starkt influerat av USA:s kommunistiska parti. Davis var således från en tidig ålder påverkad av kommunistisk teori.

Genom universitetsstudier både i USA och Tyskland fick hon en professorstjänst på UCLA inom filosofi där hon forskade om feminism och afroamerikanska studier, men också om marxism. Hon bedrev forskning och undervisade på universitetet tills hon fick sparken för sina radikala åsikter, något som guvernören Ronald Reagan hade drivit på.

MEN ANGELA DAVIS ÄR nog främst känd för sin aktivism inom medborgarrättsrörelsen i USA, där hon både var medlem i USA:s kommunistiska parti och hade god kontakt med Svarta pantrarna. Hon blev en symbol för frihetskampen i USA och hela det afroamerikanska folkets motstånd genom kampanjen *Frige Angela och alla politiska fångar* som uppstod då hon blev arresterad på falska grunder, anklagad för mord. Att hon tillslut frikändes bröt trenden av att svarta radikaler mördades av den amerikanska staten. Sen dess har Davis varit en aktiv kritiker av USA:s fängelse system och förespråkat dess avskaffande.

KATA DAHLSTRÖM

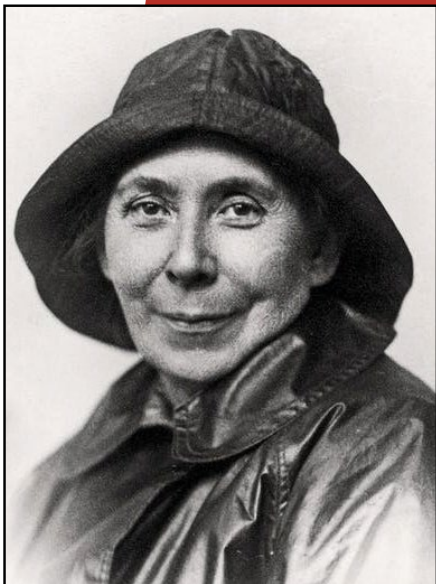
KATA DAHLSTRÖM ÄR EN av den svenska arbetarrörelsens mest framstående agitatorer och talare men också en flitig författare och folkbildare, skrev många böcker och artiklar om olika ämnen som berörde den svenska kampen. Hon spelade en stor roll i arbetarrörelsens organisering under 10- och 20-talen. Var således en av de främsta förebilderna för arbetarkvinnor i Sverige under de intensiva åren kring ryska revolutionen.

Som första svenska kvinna blev hon invald i den högre ledningen för ett politiskt parti, när SAP:s kongress valde in henne i det verkställande utskottet. Hon tvingades lämna fem år senare på grund av hennes revolutionära åsikter. Splittringen mellan reformism och revolution inom SAP var också något som kom att följa Kata Dahlström under 1910-talet.

Hon ingick i den grupp i socialdemokraterna, tillsammans med bland annat Zeth Höglund och Fredrik Ström, som 1917 lämnade partiet för att bilda Sveriges Socialdemokratiska Vänsterparti. Både i SSV och det senare SKP satt Kata Dahlström på en viktig roll i ledningen. Hon var bland annat delegat på Kominterns andra kongress i Moskva 1920.

KATA DAHLSTRÖM AVLED i december 1923, älskad av alla inom arbetar- och fackföreningsrörelsen.

Hennes begravning följdes av tusentals människor och hon hyllades av både företrädare för SAP och SKP.

ANURADHA GHANDY

ANURADHA GHANDY ÄR NOG okänd för de flesta men spelade en stor roll i kampen för kvinnors och kastlösa rättigheter i Indien. Hon föddes i en fin familj 1954, där fadern var en ansedd advokat i Mumbai.

Båda föräldrarna var aktivister i Indiska kommunistpartiet, där Anuradha direkt blev påverkad och växte upp till att bli aktiv i den kommunistiska rörelsen, under en tid då många i Indien tog till vapen och gick med i Naxalitrörelsen, för att föra gerillakrig i den indiska landsbygden.

GHANDY KONCENTRERADE under 70- och 80-talen på att arbeta för de kastlösa rätt i Nagpur, där hon samtidigt undervisade på universitetet. Det var först på 90-talet som hon gick under jorden och blev en del av Naxalitrörelsen. Tillsammans med sin man var hon en central del av ledningen i det indiska Kommunistiska partiet (Maoist) och det var också nu som arbetet för feminismen tog sin fart.

Samtidigt som hon deltog i gerillakriget i sydöstra Indien var hon också viktig för utvecklingen av Naxalitrörelsens feminism. Under åren i gerillarörelsen led Ghandy av malaria i flera omgångar, något som också tog hennes liv 2008.

WINNIE MADIKIZELA-MANDELA

WINNIE MADIKIZELA-MANDELA var en viktig kugge i kampen mot apartheid i Sydafrika under 1900-talets senare hälft. Hon växte upp i svåra förhållanden och var ständigt förtryckt av de raslagar som rådde i Sydafrika under 1900-talet.

Winnie tog examen i socialt arbete och internationella relationer innan hon började arbeta på ett sjukhus i Baragwanath. Det var här hon fick upp ögonen för då förbjudna ANC och den frihetskamp partiet förde. Det var också genom arbetet på sjukhuset som hon träffade Nelson Mandela, hennes blivande make. Blev många gånger fängslad, bannlyst eller torterad av sydafrikansk polis för sitt medlemskap i ANC, men fortsatte alltid kampen mot apartheid.

EFTER AVSKAFFANDET AV apartheid på 90-talet var Madikizela-Mandela en viktig kritiker av att ANC förlikade sig med de gamla förtryckarna samt att de avvecklade ANC:s beväpnade gren Umkhonto we Sizwe. Hon var även en motståndare till att ANC övergav den så kallade Freedom Charter - de grundläggande principerna som hade bundit ANC att efter apartheid arbeta för ekonomisk, och inte enbart politisk, jämställdhet mellan svarta och vita.

Den motstridighet gjorde henne grovt opopulär både bland sina traditionella fiender och gamla allierade - men för majoriteten av Sydafrikaner är hon fortfarande känd som »Mama Africa.«

LEILA KHALED

LEILA KHALED ÄR EN av de mest kända frihetskämparna i Palestinas kamp för frigörelse. Hon är född i Haifa 1944 och tvingades fly till Libanon 1948 under Al Nakba, den fördrivning som skedde av den palestinska befolkningen under det arab-israeliska kriget i syfte att säkra upp israeliska områden.

Khaled blev tidigt politiskt aktiv i Libanon och hon gick med i Arabnationalistiska rörelsen, det som skulle bli PFLP, bara 15 år gammal.

HON ÄR EN STOR FÖREBILD för den palestinska frihetskampen och var en viktig del i PFLP:s ledning. Khaled är nog främst känd för att ha lett två flygplanskapningar under 1969 och 1970, där flygplanskaparna ville uppmärksamma det palestinska folkets lidanden och kamp.

Den andra flygplanskapningen misslyckades och Khaled fängslades i England, men utlämnades till PFLP i utbyte mot gisslan i deras förvar. Sedan dess har hon varit en viktig person i PFLP och för den palestinska frihetskampen. En viktig del av Khaleds arbete har bestått i att föreläsa om kampen i Palestina och väcka solidaritet för det förtryckta palestinska folket.

– KVINNAN I DEN SOCIALISTISKA STATEN TEXT: LENITA ÅBERG

I SIN BOK *Kvinnan och socialismen* skriver den tyske socialisten August Bebel i kapitlet om kvinnan och framtiden, »Klassväldet har för evigt förintats, men också mannens herravälde över kvinnan«. För Bebel blev aldrig socialismen något mer än en skimrande framtid, men en gång var en sjättedel av världen socialistisk.

Hur blev det då i de länder där arbetarklassen revolterat och tog makten, upplöstes även mannens herravälde över kvinnan? Vittrade patriarkatet sönder?

SOVJETUNIONEN ÄR ETT tydligt exempel på att kvinnans frihet går hand i hand med socialismen. Före revolutionsåret 1917 levde kvinnan underordnad mannen. Den ekonomiska situationen var huvudorsaken till ett äktenskap. Hennes

påverkan på politiken minimal. Skilsmässa var det inte tal om.

Konservativa värden hölls upp med hjälp av den ortodoxa kyrkan. När detta förtryckande samhälle omstörtades av socialisterna och systemskifte hade skett skulle också patriarkatet snabbt nedmonteras. Alexandra Kollontaj, en av de mest framstående marxisterna, skulle i sin post som socialminister i landets nya regering ledd av Vladimir Lenin driva på jämställdhetsfrågorna. 1918 infördes en ny familje- och äktenskapslag. Lagen innebar att kvinnan var likvärdig mannen.

FREIDRICH ENGELS ANSÅG »att ett äktenskap baserat på kärlek är moraliskt och att äktenskapet bara existerar där också kärleken existerar«. Så

Hushållsarbetet sköttes av både mannen och kvinnan. Barnomsorgen var gratis för alla, likaså utbildningen

skulle det nu bli, efter revolutionen 1917, med ett äktenskap skilt från kyrkan och gamla trångsynta värderingarna, med det skulle skilsmässa bli lagligt.

Kvinnan skulle komma ut i arbetslivet och med det bli ekonomiskt oberoende av mannen. Via arbetet inrättades också barnomsorg. Hon skulle leva fredat utan att behöva utnyttjas i sexhandel och pornografi – vilket var det första som ändrades vid Sovjetunionens fall.

ETT ANNAT EXEMPEL är Tyskland, som mellan 1949-1990 var uppdelat i ett kapitalistiskt väst och socialistiskt öst. Här bör vi titta på hur kvinnans tillvaro såg ut i öst kontra väst, men även senare i ett sammanslaget Tyskland. I socialismens DDR var betald arbete garanterat kvinnan. Hon hade samma lön för samma arbete som mannen.

Kvinnans politiska aktivitet var hög. Det socialistiska samhället hade som mål att kvinnor skulle kunna arbeta och vara politiskt organiserade

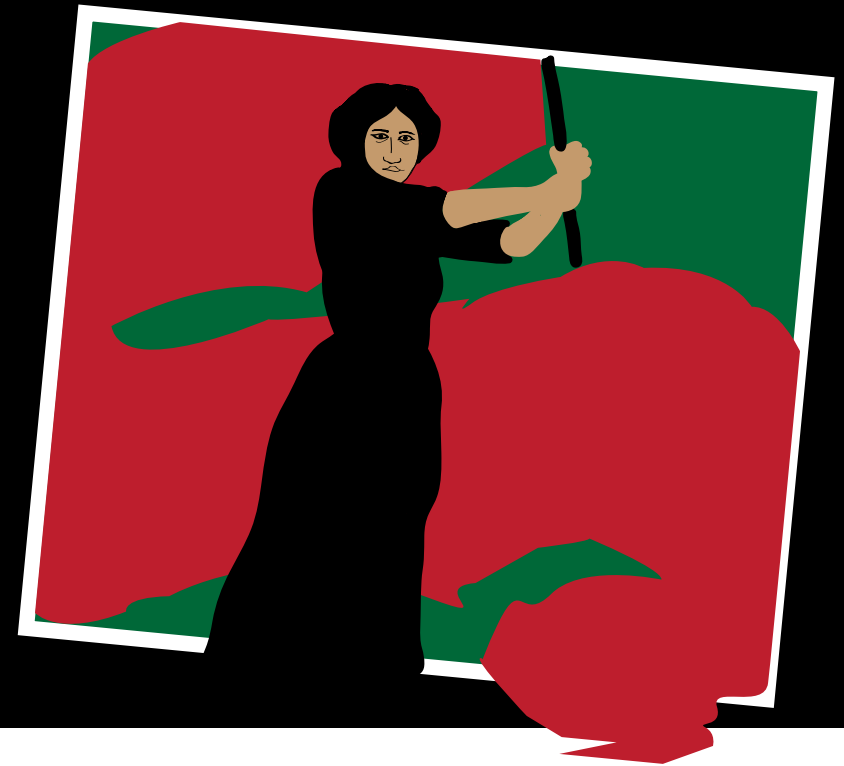
samtidigt som de hade en familj med barn. Detta löstes på flera sätt. Hushållsarbetet sköttes av både mannen och kvinnan. Barnomsorgen var gratis för alla, likaså utbildningen. Detta gjorde att familjen ej stod som ensam ansvarig med barnuppfostran, det fanns ett samhällsansvar.

28 VECKOR FULLT betald mammaledighet hade kvinnan i DDR, men även fri abort och p-piller var en rättighet. Internationella kvinnodagen var självfallet en röd dag för de östtyska medborgarna.

Samtidigt i Västtyskland var kvinnodagen en dag som alla andra – här var kvinnokroppen en vara, ett sexobjekt skapat av pornografi och reklam. Ekonomiskt sett var kvinnorna i Västtyskland ofta hemmafruar, och

när Tyskland sedan enades stod de ofta utan jobb på grund av den höga arbetslösheten. Här hade och har man fortfarande sambeskatning av makar vilket gör det olönsamt för den part som tjänade minst, vilket naturligtvis är kvinnan, att arbeta.

Här hade och har man fortfarande sambeskatning av makar vilket gör det olönsamt för den part som tjänade minst, vilket naturligtvis är kvinnan, att arbeta

I Västtyskland rådde även stor brist på dagisplatser. Kvinnorna berövades sin rätt till arbete, den egna kroppen, sociala sammanhang utanför hemmet och självständighet.

»SÅ LÄNGE SOM DET inte finns någon verklig samhällelig frihet för kvinnan i ett land, så finns det ingen verklig frihet i landet«. Så skrev Albanien före detta premiärminister Enver Hoxha. Han menade på att kvinnors ställning inte var en kvinnoaksfråga, den var även mans. Innan systemskiftet var Albanien kvinnor bundna till hemmet.

Nyfödda flickor lämnades för att dö, då de saknade värde. Kvinnans position i samhället var den, att hon ej var något utan en man. I det nationella befrielsekriget, mellan åren 1941-1944, som skulle leda till att det socialistiska Albanien bildades, var 6 000 av 70 000 soldater kvinnor. Likväl som klasskamp handlade det om kvinnokamp.

EFTER SOCIALISMENS SEGER skulle kvinnorna med sin marxistisk-leninistiska skolning förändra samhället. Män och kvinnor blev nu bli lika inför lag och i ekonomin. Hon skulle ha tillgång till hela samhällsnyttan. Från att analfabetismen legat på 90 procent hos kvinnor sjönk den i snabb takt. Trots lagstiftning såg det socialistiska styret att

Från att analfabetismen legat på 90 procent hos kvinnor sjönk den i snabb takt. Trots lagstiftning såg det socialistiska styret att samhället inte blev jämställt. Det krävdes en vidare ideologisk kamp

samhället inte blev jämställt. Det krävdes en vidare ideologisk kamp. Kvinnokampen skulle komma att genomsyra samhällets alla verksamheter.

Kvinnan krävde sin lagliga rätt där den inte följdes och kämpade för sina rättigheter i frågor som inte gick att lagstifta om. Albanien var ett föredöme för den feministiska kampen. Den såg och verkade bortom lagliga och ekonomiska perspektiv. Den arbetade med det som inte gick att ta på - de konservativa patriarkala uppfattningarna inom oss.

»KVINNORNA BÄR UPP halva himlen«, är ett av Mao Zedongs mer kända citat, men förverkligades det i praktiken?

Innan Kinas socialistiska systemskifte, i det feodala kejsardömet sågs kvinnan inte som en människa utan sin fars egendom fram till giftermål då hon tillföll sin man.

TVÅNGSGIFTE, MEN ÄVEN att kvinnan såldes till sin mans familj, var vanligt. Däremot var avlönat arbete och utbildning det. Vid Xinhairevolutionen, åren 1911-1912, störtades kejsardynastin och stenen var i rullning. År 1919 uppstod Fjärde maj-rörelsen, en patriotisk rörelse som var missnöjd med att tyska kolonier som tidigare varit kinesiskt område tillfallit Japan efter första världskriget och inte Kina.

Fjärde maj-protesterna var grunden för en ny era av socialistisk kamp. Kinas kommunistiska parti, som bildades år 1921 i kölvattnet av protesterna 1919, skulle förespråka en ny syn om kvinnan som likställd mannen.

År 1927 startade kinesiska inbördeskriget, mellan kommunisterna med Mao i spetsen mot Republiken Kina styrd av det nationalistiska partiet Guomindang.

KVINNOR STRED SIDA vid sida med männen i kommunisternas armé för att de såg möjligheten till klasssamhällets upplösande men också patriarkatets. I det tidigare samhället hade kvinnor inte haft en plats. Kinas kommunistiska parti hävdade istället att kvinnor skulle delta i produktionen och annat arbete.

Hennes värde skulle bli ett annat. Därför tvekade inte kvinnorna, utan gav sig frivilligt ut i strid. Flertalet av dessa kvinnor hade när de gick med i armén inte ens haft ett riktigt namn. De var bara sin makes hustru.

I KOMMUNISTERNAS ARMÉ fick kvinnorna sina namn. Den 1 oktober 1949, utropade Mao Zedong Folkrepubliken Kina på Himmelska Fridens torg i Peking. Inbördeskriget var över.

Kommunisterna hade segrat, socialismen gjort sitt

inträde och i med detta mötte kvinnorna ett mer jämställt samhälle. 1950 års äktenskapslag antogs vilket innebar att kvinnor nu fritt fick välja sin partner, ta ut skilsmässa och arva av sina föräldrar och sin man. Den öppnade även upp för kvinnan att få arbeta utanför familjen och äga egendom.

KINAS KVINNOR HADE FÖR första gången stöd av lagen och frihet att leva sitt eget liv. Denna goda utveckling skulle fortsätta i och med den proletära

Ungdomarna spelade en viktig roll här då de bildade så kallade Röda Garden, vilkas uppgift var att utplåna borgerliga och reaktionära tankar och idéer

kampanjen, kulturrevolutionen, mellan 1966-1976. Då infördes grundläggande hälsovård och utbildning för alla, oavsett kön, på landsbygden, samt ett ännu mer utvecklat typ av välfärdssystem i städerna.

Ungdomarna spelade en viktig roll här då de bildade så kallade Röda Garden, vilkas uppgift var att utplåna borgerliga och reaktionära tankar och idéer - alltså bland annat den förlegade kvinnosynen.

OMSKRIVNA LÄNDER ÄR INTE de enda socialistiska staterna som existerat i historien. Det har funnits fler socialistiska länder och med dem flera exempel på att kvinnan endast kan lösgöra sig från patriarkatets bojor tillsammans med klasssamhällets fall, genom en revolution och med det ett systemskifte.

Endast socialismen ger tillbaka kvinnorna sin halva av himlen.

Text: Lenita Åberg

LIBERALFEMINISTER VS. RKU

TEXT: REBELLREDAKTIONEN

I dagens Sverige är det få politiska organisationer som inte har en linje i jämställdhetsfrågor. Alla de borgerliga ungdomsförbunden har på olika sätt tagit ställning kring feminism och jämställdhet. Men som med så mycket annat från de unga borgarna, är det mest tandlösa floskler och liberala utopier. Rebellredaktionen bemöter här liberalfeministiska argument från MUF, LUF och CUF tagna från deras politiska program.

MUF

» När regeringspartierna för samtal om arbetstidsförkortning och förbud mot fler alternativ i välfärden är det kvinnors arbetstid som kortas, löneutveckling som bromsas och karriärmöjligheter som begränsas. Här behövs stärkta drivkrafter till jobb och fler karriärmöjligheter i kvinnodominerade branscher. «

RKU BEMÖTER MUF

DET MODERATA UNGDOMSFÖRBUNDET har en gammal tradition av att gå mot jämställdhet och feministiska reformer. De senaste åren har de varit tvungna att formulera en linje då de feministiska frågorna har kommit på modet för alla, även borgarna som en gång i tiden var mot allmän rösträtt. Dock är det tydligt att de vill använda sin jämställdhetspolitik som ett slagträ för sin liberala privatiseringspolitik. När de skriver »samtal om arbetstidsförkortning« menar de att 6-timmarsdag skulle vara skadligt för jämställdheten, när allt pekar på det rakt motsatta. En 6-timmarsdag skulle dessutom göra att de som jobbar inom tunga yrken i vården skulle orka arbeta till sin pension istället för att slitas ut på grund av stress och orimliga arbetstider. Också hugget mot vinstförbud i välfärden är felaktigt, då den privatisering av offentliga sektorn som genomförts (och pågår!) för med sig nedskärningar som främst drabbar kvinnodominerade yrken inom vård och omsorg.

Ett krav på 6-timmars arbetsdag och ett förbud mot privata aktörer i välfärden är reella feministiska krav, till skillnad från de MUF presenterar.

LUF!

» Rätten till den egna kroppen är en mänsklig rättighet. Därför tycker LUF att surrogatmödraskap bör tillåtas. «

RKU BEMÖTER LUF

DET LIBERALA UNGDOMSFÖRBUNDET har rätt i det att det är en mänsklig rättighet att bestämma över sin egen kropp, det är dock ingen mänsklig rättighet att vara förälder. Det är just därför surrogatmödraskap bör vara förbjudet. Den industri som byggts upp kring surrogatmödraskap börjar ta sig till Sverige och det är viktigt att komma ihåg just hur smutsig denna industri är. Det handlar om en form av slavhandel där kvinnor i fattiga länder i utsatta positioner tvingas hyra ut sin livmoder åt välbärgade västerlänningar för att kunna sätta mat på bordet.

Ett bra exempel på detta är den israeliska förmedling som ville etablera sig i Sverige under 2017, där man bland annat utnyttjade kvinnor i Georgien och USA för att kunna erbjuda sin vidriga tjänst. Man köper och säljer barn, i den mångmiljonindustri det har blivit.

CUF

» Alla individer oavsett kön ska ha samma möjligheter att nå en position i samhället. Det är inte försvarbart att en grupp har mer makt beroende på deras kön, eller att en grupp har mindre makt beroende på kön. Här måste det till en förändring. «

RKU BEMÖTER CUF

CENTERNS UNGDOM STRÄCKER sig till att analysera näringslivet och ställa krav på hur kvinnor ska få en större plats i företaget. Istället för att se de underliggande patriarkala strukturerna och ställa krav på att alla kvinnor ska få det bättre i samhället, bryr sig CUF bara om de kvinnor som har en bra ställning i produktionsstegen.

Det liberalfeminismen bortser från är just patriarkatet och hur det går hand i hand med den kapitalistiska världsordningen. Den feminismen kan aldrig se längre än till reformer för kvinnopolitiska sakfrågor, när den marxistiska feminismen vet att det är omkullkastningen av det kapitalistiska samhället som kan garantera ett jämställt samhälle. Det är bra med feministiska dagskrav och reformer, men det är fortsatt nödvändigt att kämpa för det socialistiska samhället och de patriarkala strukturernas omstörtande.

LÄMNA KVINNOKROPPEN IFRED!

– OM ABORT, PROSTITUTION, SURROGATMÖDRASKAP OCH UTNYTTJANDET AV KVINNORS KROPPAR

ATT KÖPA SEX, att hyra en livmoder och att sjukhuspersonal vägrar genomföra aborter. De senaste åren har vi sett en ökad debatt kring dessa tre frågor. Föreningar som Fuckförbundet (som organiserar sexarbetare och andra i branschen för en avkriminalisering av sexköp) har varit flitiga med att visa upp sig på insändarsidor och Stockholm Pride.

Förra året öppnades den första svenska surrogatförmedlingen av bolaget Nordic Surrogacy AB. Abortfrågan har även den aktualiserats med diverse kristna barnmorskor som vill ha rätt att vägra göra sitt jobb och förra året med överläkaren som försökte rädda livet på ett aborterat foster.

I SVERIGE ÄR det som tur förbjudet med sexköp, tillåtet att göra abort och den första februari i år gick regeringen ut och sa klart nej till att tillåta surrogatmödraskap i den svenska sjukvården. Ändå har – i starkt försiktiga siffror – 7,5 procent av svenska män någon gång köpt sexuella tjänster (motsvarande siffra för kvinnor är noll).

Abortmotståndet har vuxit de senaste åren med juridiska kampanjer om samvetsfrihet, SD:s motion om att begränsa fri abort till vecka 12, och organisationer som *Ja till livet* har bjudits in till skolor och universitet för att debattera frågan. Och regeringens utredning *Olika vägar till föräldraskap* uppskattar att det årligen kommer 50

barn till Sverige som fötts av en surrogatmamma utomlands.

JAG MENAR ATT DESSA TRE företeelser – abortmotstånd, sexköp, surrogatmödraskap – har gemensamt en reaktionär syn på kvinnokroppen och att deras landvinningar är talande för hur samhället ser ut idag. Dessa tre extremtyttringar för kvinnoförtryck är nämligen inga isolerade undantagsfall utan ett uttryck för patriarkatet i allmänhet.

Behovet att betala en kvinna för att ha sex, till exempel, uppkommer inte av en slump. Det är resultatet av en omgivning som gång på gång visar att det är normalt med porr, objektivering av kvinnor och våldsamma fetischer.

DET ÄR LÄTT ATT SE likheterna mellan debatten kring surrogatmödraskap och den om prostitution. Förespråkare för båda säger sig värna om kvinnors rätt till sin egen kropp och sexualitet, eller att det skulle hjälpa fattiga kvinnor att få en bättre inkomst. Inget kan förstås vara mer fel. Det är en urgammal liberal villfarelse att allt som en rik vill njuta av skulle vara ett »fritt val« för den som utnyttjas. Problemet med liberalism är att det är en helt världsfrånvärd ideologi. Om man räknar in att man behöver pengar för att leva, att samhället förväntar sig att kvinnor ska vara tillgängliga för män och föda barn, kan man omöjligen påstå att

detta skulle röra sig om fria, opåverkade val.

KOPPLINGEN MELLAN dessa två och abortmotstånd kanske ter sig mindre självklar, men synen på kvinnokroppen är i stort sett exakt densamma. En surrogatmor bär och föder någon annans barn, hon blir ett kärll vars kropp är till för att tjäna andra. För att psykiskt kunna genomgå processen måste hon fjärma sig från barnet och se det som någon annans egendom, fast det egentligen är en del av hennes egen kropp.

Det är egentligen samma idéer som ligger bakom abortmotståndet: att vi som är kvinnor är själviska om vi vill äga våra egna kroppar, att det förväntas av oss att föda barn för andra människors skull (även det icke existerande barnets intressen väger tyngre än våra). Detta trots att det är våra kroppar det gäller.

MAN KANSKE TROR att det är ofarligt att föda barn i det moderna Sverige, men år 2016 fick 6 procent av alla nyblivna mödrar bristningar i bäckenbotten. Något som kanske inte låter så hemskt, men det innebär alltså att huden runt analen spricker på olika sätt.

Detta kan leda till att man går runt och lider av smärtor i underlivet, att man inte kan hålla igen bajs eller kiss eller att man inte kan ha sex. Och detta är bara en skada, vid själva förlossningen!

DET FINNS ETT ARGUMENT från sexköparivrare som jag tycker har en poäng, men tyvärr är det helt bakvänt. Det går ut på följande: eftersom allt heterosexuellt sex ändå kommer att ske efter patriarkala strukturer är det kanske ärligare att man i alla fall får betalt för det. Är det någon skillnad på att köpa sex av en kvinna och att en mans fru är ekonomiskt beroende av honom?

Som kvinna förväntas man ju ligga med en kille i vissa situationer – till exempel om man får sova hos honom, om han bjudit en på middag eller alkohol, om han gett en presenter. Samma argument kan appliceras på surrogatmödraskap – kvinnor pressas ändå till att genomgå graviditeter och att föda barn, så varför ska vi inte få en ekonomisk ersättning? Jag har redan tagit upp hur abortmotstånd och surrogatmödraskap påminner om varandra.

SOM TUR ÄR FINNS DET ett uppenbart motargument här: det är helt enkelt inte samma sak. Det är respektlöst mot de kvinnor vars kroppar och psyken förstörs, de som tvingas eller tvingar sig själva till prostitution och surrogatmödraskap,

att mena att »vanliga« heterosexuella relationer skulle innebära detsamma.

Vad som däremot stämmer är att det finns likheter, men det beror på att kvinnoförtrycket som tidigare konstaterats genomströmmar hela samhället och yttrar sig i prostitution såväl som i den mest jämställda av relationer.

VAD JAG VILL FÅ fram här är att vi ser ofta dessa tre uttryck för kvinnoförtryck som separerade från

varandra. En person som är för en legalisering av sexköp motsätter sig inte för den skull abort, och ett par som köpt ett barn från en surrogatmamma måste inte vilja köpa sex heller. Trots det är sprungna ur samma anda.

Det är patriarkatet och kapitalismen som samverkar

för att varufiera våra kroppar, för att göra oss till ting att utnyttja, köpa och sälja. Detta drabbar alla kvinnor, överallt, hela tiden, men i frågor som abort, prostitution och surrogatmödraskap drivs det till sin spets. Därför är det så viktigt att vi bekämpar dessa rörelser varhelst de visar sina fula trynen, samtidigt som vi kämpar för ett jämställt samhälle för alla. Där man för en gångs skull kan få ha sin kropp för sig själv!

Tre publikationer jag läste, bland annat, när jag skrev den här krönikan:

Prostitutionen i Sverige 2014 – en omfattningskartläggning, 2015, Länsstyrelsen Stockholm
Olika vägar till föräldraskap, 2016, Statens Offentliga Utredningar
Statistik om graviditeter, förlossningar och nyfödda barn 2016, 2018, Socialstyrelsen

Linda Kiibus är 20 år och bor på Gotland där hon arbetar som barnskötare

DÅ SKULLE DE BLÅA STJÄRNORNA SAKTA REGNA NER I DEN RÖDA KVÄLLEN

TEXT: NADJA LUNDBERG

Hon var världens första kvinnliga minister och diplomat. Under Andra världskriget var hon utsänd ambassadör för Sovjetunionen i både Sverige och i Norge. Aleksandra Kollontaj föddes in i en borgerlig familj i Sankt Petersburg 1872 och kom att bli en av 1900-talets mest betydelsefulla kommunister.

ALEKSANDRA KOLLONTAJ HADE, minst sagt, ett intressant liv och levnadsöde vilket ofta kommer att överskugga hennes teoretiska och ideologiska arv. Under sitt liv lät hon publicera flera teoretiska böcker samt föreläsningar, hon skrev även en handfull skönlitterära verk som väl knyter an till hennes arbete och andra böcker. 2008 kom hennes dagböcker från 30- och 40-talet ut på svenska, vilka även de är intressant läsning.

Mängder av biografier har skrivits om hennes liv, men få av hennes egenskrivna verk finns nyutgivna på svenska. Kollontaj spenderade som ung sina somrar i Finland, varför hon under hela sitt liv hade en särskild förkärlek för just Finland, människorna och kampen där. Hennes första utgivna bok handlade om, samt gavs titeln *Arbetsfrågan i Finland*.

KOLLONTAJ ARBETADE UNDER decennier med frågor om kvinnans ställning i samhället, ekonomin, familjen samt utvecklingen i den socialistiska staten. Genom att läsa vad hon skrivit i dessa frågor kan vi förstå hur den viktiga kampen för kvinnors fri- och rättigheter måste gå vidare även efter en socialistisk revolution.

Mycket tack vare Kollontaj och hennes medsystrar stiftades redan 1918 en ny familje- och äktenskapslag i den unga Sovjetunionen.

Lagen innebar att bland annat att två blivande makar endast behövde registrera sig hos de civila myndigheterna för att ett äktenskap skulle kunna träda i kraft. Detta medförde att kyrkan inte längre hade med saken alls att göra. Lagen medförde även att båda parter fick rätt att kräva skilsmässa utan att behöva ange några speciella skäl. Det blev även fritt för makarna att välja sina efternamn.

Kollontaj arbetade under decennier med frågor om kvinnans ställning i samhället, ekonomin, familjen samt utvecklingen i den socialistiska staten

KOLLONTAJS ÖVERTYGELSE VAR att vi genom att förstå det förflutna, genom att undersöka kvinnans ställning i ett samhälle i relation till den ekonomiska utvecklingen, kommer vi som kommunister på ett klart sätt kunna se och förstå våra uppgifter. Samt sedan med denna insikt kunna så vidare det frö som är den kommunistiska världsåskådningen. Under flera år turnerade hon runt och föreläste om kvinnans ställning. Hon reste till olika platser i Ryssland, USA och runt om i Europa.

Kollontaj arbetade med de frågor som hon

ansåg var mest relevanta och viktiga för den kommunistiska rörelsen i början av förra seklet. Hon fokuserade på kvinnors ställning för att det var, och är, en förutsättning om man skall kunna nå ett så jämlikt och jämställt samhälle som möjligt. Under de tre revolutionsåren då det borgerliga samhällets sociala och ekonomiska verklighet skulle ändras i grunden lade man stor möda på att snabbt arbeta fram det nya ekonomiska och sociala samhället i Sovjetunionen - det socialistiska. Att stärka den socialistiska produktionen innebar att pulvräsa konstruktionen kring familjen och på det sättet nå en ökad jämställdhet samt ge kvinnan en friare och mer självständig ställning, i samhället, ekonomin och familjen.

HON MOTSATTE SIG konsekvent de liberala och konservativa kvinnorna som under samma tid kämpade för endast sina rättigheter, att nå samma makt och inflytande som sina män, utan att föra den nödvändiga kampen för arbetarkvinnans befrielse från kapitalismens och klassamhällets bojor.

Kollontaj lade stor vikt vid att väva ihop sin egen dröm, tanke och idé om människan i det kommunistiska samhället, den nya människan, med erfarenheter och slutsatser dragna av en materialistisk syn på historien.

I sina föreläsningar tog hon aktivt strid mot den utpräglade föreställningen att, så levde våra förfäder och så kommer även våra barnbarn att leva.

I SINA DAGBÖCKER BESKRIVER hon ett besök på historiska muséet i Stockholm som påverkade henne påtagligt. I alla de objekt som ligger i montrarna från brons- och järnålder ser hon historiens hjul och mänsklighetens revolutionerande utveckling genom olika stadier i historien.

Genom sina föreläsningsturner lyfte hon ofta att det förhållanden som idag är gällande i relationen mellan män och kvinnor, inte alltid har varit desamma. Att kvinnan idag har den ställning hon har handlar inte om några särskilda egenskaper eller brist på egenskaper hos det kvinnliga könet. Det handlar om karaktären på hennes ställning socialt och på det arbete som ålaggs henne i samhällsproduktionen.

Detta, menade Kollontaj, visar historien tydliga bevis på. Det har

funnits tider då män och kvinnor varit jämlikar. Hon tar upp flertalet exempel på tider då man erkände kvinnor en ledande ställning i samhället. Exempel på detta kan hittas bland annat i vissa av de tidigaste jordbruksamhällena.

Det var kvinnor som först började förstå hur man skulle kunna utnyttja olika sädeslag för föda för stammen. Genom detta fick kvinnan en uppbyggnad som producenten av det viktigaste i ett kollektiv på stenåldern, det vill säga livsmedlet.

SEDAN I OCH MED privategendomens och byteshandelns intåg i mänskligheten försköts livsmedelsproduktionens ställning längre ner i hierarkin, likaså kvinnans ställning i ekonomin.

Under den långa del av den mänskliga historien som vi känner som urkommunismen (läs mer om detta i August Bebel's Kvinna och socialismen), var alla i kollektivet beroende av varandra. Beroende till den grad att den som hamnade utanför med säkerhet dömdes till en obarmhärtigt säker undergång.

Det var inte den kvinnliga egenskapen - att kunna föda barn - som bestämmer hennes rättigheter i ett samhälle, ett kollektiv eller ett äktenskap utan hennes ställning i produktionen och i förlängningen ekonomin.

Visst var äktenskapet som det kom att utformas, som gjorde att kvinnan levde under förmyndare negativt. Men det var, enligt Kollontaj, inte det som orsakade kvinnans ställning i ett samhälle.

SAMMANFATTNINGSVIS ÄR Kollontaj en viktig person att studera och känna till för oss kommunister idag. Strax före det att hon gick bort, den 9 mars 1952 skrev hon: *Jag har ännu utträttat långt ifrån allt vad jag vill på denna planet och tänker därför inte försvinna som en liten atom i världsrymden.*

Hon har inte försvunnit ut i världsrymden. Än idag och säkert långt i framtiden kommer hennes namn att finnas med bland dem som konsekvent fört kampen för världens kvinnor.

Text: Nadja Lundberg

Hon motsatte sig konsekvent de liberala och konservativa kvinnor som under samma tid kämpade för endast sina egna rättigheter, att nå samma makt och inflytande som sina män, men utan att föra den nödvändiga kampen för arbetarkvinnans befrielse från kapitalismen och klassamhällets bojor

STOPPA TORSKARNA – BEJAKA SEXKÖPSLAGEN

ATT SÄLJA ELLER ATT inte sälja människokroppar som vilken annan handelsvara på marknaden som helst - det är den stora ideologiska frågan som splittrar den feministiska rörelsen.

Detta är något som hindrar oss från att bryta upp med samhällets patriarkala strukturer, menar vi som ser sambandet mellan ett kapitalistiskt system och den rådande könsmaktordningen.

HUR KAN DÅ VI SOM kallar oss feminister se så olika på en fråga om vi i slutändan vill uppnå samma sak? Svaret på denna fråga är helt enkelt att vi som har en historiematerialistisk världsåskådning varken ser på våra kroppar eller på vår sexualitet som något vi kan sälja till högstbjudande, bara för att det finns en efterfrågan.

Vissa av de som kallar sig feminister men som har en liberal världsåskådning (som till exempel medlemmarna i Allianspartiernas ungdomsförbund, MUF, LUF och CUF) menar däremot att det är radikalt, progressivt och nästan en heroisk gest att underkasta sig för ett visst antal kronor i minuten. Vad är då problemet med prostitution om alla får komma och alla är glada?

DEN FÖRSTA JANUARI 1999 trädde den svenska sexköpslagen i kraft. Det uttalade syftet med denna lag var att skydda den som tvingas sälja sin kropp i utbyte mot pengar eller annan ersättning, skydda mot de så kallade »sexköparna« (koppleri omfattas även av sexköpslagen). Tyvärr finns det idag krafter som aktivt arbetar för ett avskaffande av detta lilla juridiska skydd som finns för de som »erbjuder sexuella tjänster« och som kriminaliserar »sexköparna«.

Låt mig här presentera Fuckförbundet. En av flera organisationer som påstår sig kämpa för människors rättigheter genom att verka för att raka motsatsen skall bli verklighet. Genom att använda och försöka etablera begreppen »sexarbetare« och »sexköpare« konnoterar man till sexhandeln på ett sätt som om det handlade om att ha sex som inkluderar samtycke.

PROBLEMET MED DETTA koncept och resonemang är dock att sex aldrig under några som helst omständigheter kan ske under samtycke om betalning är en grundförutsättning för att nå dit. Villkoren för dessa tillfälliga förbindelser bestäms

så gott som alltid av den som äger kapitalet och inte av den som befinner sig i den utsatta arbetarens maktposition. Det spelar ingen roll om du träffar henne på gatan eller genom ett skyltfönster och om du väljer att betala med svarta pengar eller vita pengar.

Prostitution är ett brutalt uttryck för patriarkatet, där kvinnans kropp ses som en vara. Inga lagar i världen skall kunna rättfärdiga en människas övergrepp mot en annan. För det är vad prostitution handlar om. Det är exploatering av kroppar som tillhör någon annan som tvingas att ge upp rätten för sin egen kropp.

FUCKFÖRBUNDET ÄR TYVÄRR inte ensamma om att driva en politik som gynnar de så

kallade sexköparnas (det vill säga gärningsmännens) och halickarnas (de som gör vinst på affären) intressen. Fuckförbundet använder effektivt sina medlemmars erfarenhet av prostitution som ett slagträ i debatten. Det kan ibland kännas svårt att säga emot någon som hävdar att den har mycket mer erfarenhet än en själv.

Men dessa tvivel röjs snabbt om man scrollar igenom hashtaggen #intedinhora, som samlar berättelser från kvinnor med erfarenhet av prostitution. Upproret startade som en del av #metoo-rörelsen, och har som syfte att uppmärksamma de övergrepp som begås inom branschen.

FÖR DEN SOM ORKAR läsa om alla vidriga övergrepp, våldtäkter och kränkningar som torskarna begår, blir det snart uppenbart med behovet av en stark feministisk rörelse som står på kvinnors och prostituerades sida istället för torskarnas. Vi får inte vackla utan måste hålla hårt fast vid vår ståndpunkt: det är och förblir fel att köpa en kvinnas kropp!

Saga Mazandarani är 19 år och medlem i RKU-Göteborg

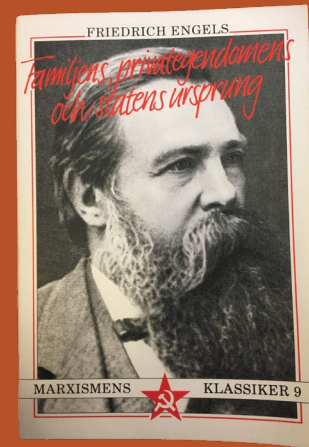

LÄSTIPS FRÅN REBELLREDAKTIONEN

DET FINNS MÅNGA intressanta texter att ta sig an skrivna av Aleksandra Kollontaj både dagböcker, skönlitterära böcker samt teoretiska texter. 2008 gavs Kollontajs dagböcker ut på svenska under titeln: *Aleksandra Kollontajs dagböcker 1930-1940*.

Rebellredaktionen rekommenderar även den skönlitterära boken *Arbetsbiens kärlek* samt böckerna *Kvinnans kamp för politiska rättigheter* samt samlingen av föreläsningar med titeln *Kvinnans ställning i den ekonomiska samhällsutvecklingen*.

FRIEDRICH ENGELS KANSKE mest kända verk är *Familjen, privategendomens och statens ursprung*, där han redogör för den materialistiska synen på samhällets utveckling från det urkommunistiska samhället fram till 1800-talets mitt. En given bok som lagt grunden för den marxistiska feminismen.

I DENNA UPPMÄRKSAMMADE bok från 2016 ger Nina Björk en genomgång av kommunisten Rosa Luxemburgs liv. Luxemburg, till skillnad från exempelvis Kollontaj, lade inte sitt fokus på att arbeta med frågor om kvinnors rättigheter. Boken kan också fungera som en grundkurs i den marxistiska teorin.

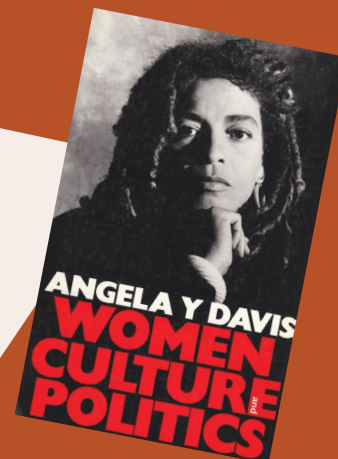

KAJSA EKIS EKMANS första bok *Varat och Varan* gavs ut 2010 och tar upp handeln med kvinnans kropp, både prostitution och surrogatmödraskap. Den bidrog till att skapa debatten om surrogatmödraskap i Sverige och är en viktig feministisk skrift, den rekommenderas varmt av Rebellredaktionen.

LIV STÖMQVIST HAR gjort sig känd på sina feministiska seriealbum. 2014 kom hennes mest uppmärksammade album ut med titeln *Kunskapens frukt*. I vilket hon historiskt går igenom synen på det kvinnliga könsorganet. Faktan kombinerat med humorn gör detta seriealbum både underhållande och läsvärt.

I DENNA BOK SAMLAS ett antal föreläsningar av Angela Davis. Boken kom ut 1989 och tar upp frågor om åttiotalets politiska frågor gällande kampen för sexuell och ekonomisk rättvisa. Denna bok finns dessvärre inte utgiven på svenska. Förutom denna bok kan Rebellredaktionen även rekommendera boken *Women, Race and Class* utgiven 1981.

DENNA BOK GAVS UT 2012 och går igenom flertalet våldtäktsdomar från 90-talet och framåt. Boken behandlar frågor som: Har synen på våldtäkter förändrats under åren? Har bemötandet från polis och rättsväsende blivit bättre, eller möts våldtagna tjejer fortsatt av misstro?

NY LOKALORGANISATION!

I januari startades en ny lokalorganisation i Växjö! Om du bor i Växjö och är intresserad av R-KU, hör av dig till oss centralt så sätter vi dig i kontakt med den lokala styrelsen!

LYCKADE DISTRIKTSKONFERENSER!

UNDER FEBRUARI arrangerade R-KU distriktskonferenser i tre av våra fyra distrikt. Södra distriktet samlades i Malmö, västra i Göteborg, östra i Norrköping. På distriktskonferenserna diskuterades de utskott som tillsätts av centralstyrelsen och deras

arbete. Dessutom diskuterades Organisera dig-kampanjen och hur den ska brukas av förbundet. Norra distriktet håller konferens 10 mars. R-KU anordnar varje termin distriktskonferenser, håll utkik på vår hemsida för information om höstens distriktskonferenser.

NATIONELL KONFERENS

VARTANNAT ÅR SAMLAS medlemmar och sympatisörer i R-KU från hela landet för nationell konferens. Nationella konferensen arrangeras för att samla förbundets medlemmar för att diskutera relevanta frågor. Årets konferens kommer ha temat Val och demokrati!

VI GÅR IN I VALÅRET 2018 med en valrörelse där det fortfarande är mycket oklart vem som kommer få styra Sverige efter 9 september. Men något som redan är bestämt är att vi inte kommer få det bättre oavsett vem som blir statsminister eller vilka som får bilda regering. Det enda som kan garantera en förbättring för oss ungdomar är organiseringen för ett mer jämlikt samhälle. Årets nationella konferens kommer som sagt handla om Val och demokrati, som en avstamp i vårens kampanj "gör det viktigaste valet - organisera dig!".

Vi kommer både diskutera varför den liberala demokratin är odemokratisk, samt hur det socialistiska samhället skulle kunna utformas för att lösa de problem som finns i ett kapitalistiskt samhälle. Som en viktig del i vår Organisera dig-kampanj, hoppas vi att den nationella konferensen för med sig goda diskussioner och stärker förbundet inför det fortsatta arbetet under kongressperioden.

DEN NATIONELLA KONFERENSEN hålls under Kristi Himmelfärdshelgen, i år den 10-12 maj, i Göteborg. Medlemmar och sympatisörer från hela landet är inbjudna att delta! Ju fler som kommer, desto roligare och bättre blir vår nationella samling! Alla medlemmar och sympatisörer är välkomna att anmäla sig centralt, lokalorganisationer gör enklast att anmäla sig i grupp.

REBELLREDAKTIONEN INFORMERAR

Nummer 2-2018 av *Rebell* beräknas komma ut i juli. Tidningen kommer ha temat val och demokrati.

Kom med i kampen!

R-KU är ett revolutionärt kommunistiskt ungdomsförbund som kämpar för att förändra hela samhället och skapa ett nytt, mänskligare samhälle byggt på socialismens principer. För att nå socialismen krävs att du och alla andra lägger sig i det som sker i samhället. Socialismen måste byggas på vår egen kamp, kampen för våra rättigheter; en bra skola, bostad och arbete; kampen för en ljusare och bättre framtid. För att kunna genomdriva en förändring krävs att vi enar oss och går samman. Kom med i R-KU!

Kontakt och prenumerationsfrågor:

Nadja Lundberg och Arvid Gustafsson, R-KU
Box 311 87, 40032 Göteborg
031-244417, www.rku.nu
Besöksadress: Fjärde Långgatan 8b

För prenumeration på *Rebell*:

betala in pengarna direkt på *Rebells* pg 513998-5 och ange namn och adress.

- Vanlig prenumeration 100 kr
- Stödprenumeration 200 kr
- Kampprenumeration 300 kr

PROLETÄREN

Det finns bara en kommunistisk veckotidning och det är Kommunistiska Partiets *Proletären*. *Proletären* är tidningen som varje vecka rapporterar om kapitalismens härjningar och utsugning och motståndet på arbetsplatserna. Den är ett måste för varje revolutionär. Ta en prenumeration redan idag!

50 kr per månad

(autogiro)
Ring: 031-142634, e-post: pren@proletaren.se
www.proletaren.se

»Propaganda riktad till kvinnor måste beröra alla de frågor som är viktiga för den allmänna proletära rörelsen. Den huvudsakliga uppgiften är genomgående, att väcka kvinnors klassmedvetenhet och involvera dem i klasskampen.«

- Clara Zetkin, 1896

